

Nogle Slægtebogs- og Våbenbogs-Undersøgelser.

Af **William Christensen.**

De nedenfor meddelte Undersøgelser kan betragtes som en Art Fortsættelse af det i Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 1—50 trykte Bidrag »Nogle Bemærkninger om Slægtebøger, især om Sophie Belows Slægtebog«; men medens dette sidste Bidrag for en stor Del samlede sig om Sophie Belows Slægtebog, består de her givne Meddelelser af 4 indbyrdes uafhængige Afsnit. — Det skal anføres, at det har vist sig, at den i Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 22 (jfr. 50) omtalte »Lisbet Bryskes Vaabenbog paa Hvedholm« (der citeres på samme Måde i Danm. Adels Aarvog 1917 S. 595) i Virkeligheden ikke hører hjemme på Hvedholm, men er identisk med Håndskriftet Nr. 1636 i Karen Brahes Bibliotek, på hvis Bl. 27 b det på de pågældende Steder påberåbte Brevudtog findes. — Og det kan tilføjes, at når der i Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 45 Note 4 fremsættes det Spørgsmål, om et som »Fru Anne Trolles Waabenbog« betegnet Håndskrift endnu er bevaret, kan dette besvares med, at Håndskriftet utvivlsomt er identisk med et, der findes i Karen Brahes Bibliotek, nuværende Nr. 57, men ikke er optaget i Vogelsangs Fortegnelse over Haandskrifterne i Karen Brahes Bibliothek. Når der i Citaterne fra »Fru Anne Trolles Waabenbog« kan forekomme nogle enkelte Familier, der ikke nævnes i Karen-Brahe-Håndskriftet, hidrører det formentlig fra, at dette øjensynlig ikke er helt fuldstændig bevaret.

I.

Helvig Kaas's Slægtebog.

I det svenske Rigsarkiv opbevares en Del danske Slægte- og Våbenbøger af forskellig Oprindelse. En af disse Bøger¹⁾ betegnes Helvig Kaas's Slægtebog, idet den tidligere har været ejet af en Dame af dette Navn ifølge en egenhændig Bemærkning af hende, der findes på den forreste Bindplades Inderside og lyder:

»Dene bog hører mig Heluig Kaass till med rette, och er den skreffued paa Oues holm hos min gode søster fru Kiersten Kaass s. Oue Vgerops aard 1628.

Heluig	s. Haneball
Kaass	Gyllenstierns
m. egen hand.«	

De nævnte 2 Søstre var Døtre af Bjørn Kaas til Starupgaard († 1581), der hørte til de saakaldte Sparre-Kaas'er og var Broder til den bekendte Kansler Niels Kaas. Kirsten Kaas var 1586 blevet gift med Ove Urup, der døde 1622; og Helvig Kaas havde 1594

¹⁾ Registreret i en håndskreven Registratur i det svenske Rigsarkiv, 3. Sektion VI. 1, som »Danska genealogica m. m. 9«.

ægtet Hannibal Gyldenstjerne til Restrup († 1608) og døde selv 1638¹⁾).

Som det vil ses, udtaler den citerede Indførsel af Helvig Kaas sig ikke om, hvem der har foranlediget Håndskriftets Tilblivelse, eller om, hvorvidt Helvig Kaas har ejet det straks fra Begyndelsen af. På Forhånd vilde man vel være mest tilbøjelig til at antage det sidste; men Bindets udvendige Forside har Bogstaverne K. K. indpressede, og det ligger nær at antage, at disse Bogstaver skal betegne Helvig Kaas's Søster Kirsten Kaas, og at Håndskriftet altså fra først af har tilhørt hende. Noget sikkert lader der sig dog ikke sige herom; og den Mulighed, at Tilføjelser, som kunde være gjorte med andre Hænder i Bogen efter dens Tilblivelse, kunde give Fingerpeg m. H. t. ældre Ejerforhold, er udelukket, idet Håndskriftet desværre er ganske blottet for sådanne senere Tilføjelser, bortset fra Helvig Kaas's ovenfor anførte Indførsel og fra en enkelt ubetydelig og lidet interessant Rettelse²⁾).

Håndskriftet er hell igennem skrevet med én Hånd og gør nærmest Indtryk af at være skrevet ud i ét Træk. Hånden ser tiltalende ud, men begår et ikke ringe Antal Fejl, uden at det dog altid kan afgøres, hvorvidt disse Fejl ikke allerede er forekommet i den skrivendes Kilde. Det kan være tvivlsomt, hvorvidt Håndskriftet er afskrevet efter ét samlet Forlæg; men i alt Fald er det sammensat af flere forskellige Bestanddele, der ikke kan have hørt sammen, da de oprindeligt blev til. Den første af disse Bestanddele udgør godt Halvdelen af Håndskriftet og viser sig i alt væsentligt at være en lidt ældre Redaktion af den Slægtetog, der har gået under J y t t e G y l d e n s t j e r n e s Navn³⁾. Dog kan der rundt om forekomme Afvigelser mellem de 2 Tekster, og ved Hjælp af Helvig Kaas's Slægtetog kan man udfylde en Lakune, der findes i »Jytte Gyldenstjerne«s Slægtetog i dens nuværende Skikkelse, hvor der et Sted mangler et eller et Par Blade⁴⁾. Særlig vil man dog ved et nærmere Gennemsyn blive opmærksom på, at Helvig Kaas's Tekst, som nylig nævnt, repræsenterer et lidt ældre Trin end »Jylte Gyldenstjerne«s. Medens den sidste Teksts oprindelige Hånd omtaler Begivenheder i alt Fald ned til År 1615⁵⁾, må Teksten i Helvig

¹⁾ Danm. Adels Aarvog 1899 S. 200, jfr. 1926 II. 25.

²⁾ På Bl. 4 b.

³⁾ Om denne sidste Slægtetog og den dermed sammenbundne Våbenbog se Thiset i Personahist. Tidsskr. 5. R. IV. 1—30 og (om Arbejdets Tilblivelse) nærværende Meddelers Bemærkninger sstds. 7. R. IV. 14—21.

⁴⁾ »Jytte-Gyldenstjerne«-Håndskriftet i Rigsarkivet (RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 48) mellem S. 120 og 121, sammenholdt med Teksten i det svenske Rigsarkivs Håndskrift Bl. 44 a—45 b.

⁵⁾ Se Personahist. Tidsskr. 7. R. IV. 15. Når Lexicon over adel. Familier I S. XXII af en Indførsel i »Jylte-Gyldenstjerne«-Håndskriftets S. 91

Kaas's Bog antages at være fra Tiden 1605—7; den nævner nemlig den 1595 afdøde Christen Skeels ene Søn Otte som gift, men hans anden Søn Jørgen som forlovet, og disse 2 Personers Brylluper fandt Sted henholdsvis 1605 og 1607¹). Helvig Kaas's Tekst kan altså som en Følge af denne sin Tilblivelsestid ikke have nogen af de Tilføjelser, som er gjorte med yngre Hænder i »Jytte Gyldenstjerne«s Tekst, og mangler derfor helt dennes sidste Sider²), der er skrevne med en yngre Hånd. Omvendt er den Del af »Jytte Gyldenstjerne«s Tekst, som er skreven med den oprindelige Hånd, ikke afskreven efter Helvig Kaas's Tekst af 1605—7; men de må gå tilbage til en fælles Kilde.

En karakteristisk Afvigelse mellem Helvig Kaas's og »Jytte Gyldenstjerne«s Tekst forekommer et Sted, hvor det i den førstnævnte hedder, at »jomfrue Anne Sparre holder nu hus wdi Nestedt i Jesus naffnn³), medens det i »Jytte-Gyldenstjerne«-Håndskriftet siges, at »jomfru Anna Sparre bleff gifft och fick enn thysch herrmandt Villich Vesthouff født i Thyskland; di faaer inngenn børnn sammen«; til Angivelsen om Ægteemandens Stand har Sophie Below dog i Margenen føjet den overlegne kritiske Anmærkning: »Willichius er fød y Sønderjylland; mand kiender well hanem och hans slecht, waar aldrig ingen aff adell eller ingen y hans ætt⁴). Hvem der oprindeligt har affattet selve »Jytte-Gyldenstjerne«-Tekstens Bemærkning om Ægteskabet, kan være usikkert; men man kan vel gå ud fra, at Tilføjelsen: »di faaer inngenn børnn sammen« i alt Fald ikke skyldes Anne Jepsdatter Sparre⁵). Derimod er der en overvejende Sandsynlighed for, at den ældre Teksts Nævnelser af, at hun holder Hus udi Næstved i Jesu Navn, oprindeligt hidrører fra hende selv; og man bringes derved til den Antagelse, at Anne Sparre i ethvert Tilfælde har medvirket ved Tilvejebringelsen af Kilden til »Jytte Gyldenstjerne«s Slægtbog.

Der er i Virkeligheden flere Omstændigheder, der støtter en om, at »Erich Vaßbye schall haffue jomfru Karen Pax«, slutter, at denne Notits er skreven før 1616, er dette rigtigt nok; men den er ogsaa skreven adskilligt før 1615 24. Juni, idet Karen Pax på denne sidste Dag var Enke efter Erik Vasspyd (RA. Privatarkiver Perg., Erik Vasspyds Enke).

¹) Stockholm-Håndskriftets Bl. 11 a; jfr. Danm. Adels Aarbog 1901 S. 424, 425.

²) S. 241—46.

³) Stockholm-Håndskriftet Bl. 43 a.

⁴) RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 48 S. 117. Jfr. om Ægteemanden Dansk biograf. Lexikon XVIII. 462 og om Hustruen Danm. Adels Aarbog 1917 S. 508.

⁵) Der hørte i øvrigt ikke stor Spådomsevne til at fremsætte en sådan Udtalelse; Bruden må nemlig ved Ægteskabets Indgåelse, der fandt Sted 1611, have været mindst en 53 År, idet hendes Fader var død 1557. Og hun har været en Snæs År ældre end sin Mand, der var født 1577, så at det vel fra hans Side næppe har drejet sig om et Inklinationsparti (jfr. Wad, Meddel. om Rektorerne paa Herlufsholm S. 22 f.).

sådan Formodning. Thi ganske vist er der anden Steds¹⁾ påpeget Momenter, som kan tale for, at en Karen Rud, der døde 1612, kan være Forfatter til Kilden til »Jytte Gyldenstjerne« Slægtbog; Slægtbogens Interesse for Familierne Rud og Krafse tyder jo herpå ligesom den Omstændighed, at Karen Ruds og hendes Mands Hænder findes i et med »Jytte-Gyldenstjerne« Håndskriftet beslægtet Håndskrift²⁾. Men andre af de Indicier, der kunde tale til Fordel for Karen Ruds Forfatterskab, taler også for Anne Sparres. De to Kvinder har sagtens været nogenlunde jævnaldrende; og endvidere er den Interesse, som »Jytte-Gyldenstjerne« Teksten nærer for Familien Grubbe³⁾, lige så naturlig for Anne Sparre, hvis Moder var en Grubbe, som for Karen Rud, hvis Mand var det (hans Fader og Anne Sparres Moder var Søkende). Ja når et Menneske, der i »Jytte-Gyldenstjerne« Teksten taler i første Person, begynder Opregningen af sin mødrene Slægt med »di Grubber⁴⁾, passer dette unægtelig langt bedre på Anne Sparre, hvis Moder var en Grubbe, end på Karen Rud, hvis Moder ikke var det. Også den Interesse, som »Jytte-Gyldenstjerne« Teksten viser for Familien Sparre⁵⁾, er let forklarlig, når man tænker sig Anne Sparre som delagtig i dens Tilblivelse. Og når Teksten et Sted refererer Indholdet af et ret mærkeligt Brev, »der wi endnu haffuer«, og som en Jens Torbernsøn Sparre havde givet Erik af Pommern ved Slutningen af dennes Regeringstid⁶⁾, er det jo forståeligt, om man i Slægten (af hvilken Anne Jepsdatter Sparre var den nævnte Jens Torbernsøns Sønnesøns Sønnedatter) har opbevaret en Afskrift af dette Brev. Efter at have set Udtalelsen i Helvig Kaas's Slægtbog om Anne Sparre, der holder Hus udi Jesu Navn, vil man endvidere lægge mere Mærke til en Notits, der forekommer både i den nævnte Slægtbog⁷⁾ og i Rigsarkivets »Jytte-Gyldenstjerne« Tekst⁸⁾ og lyder »Løffuerdagenn for fastelaffinn 1604. Anne Sparris«. I Betragtning af den dårlige Redaktion, hvori de to Tekster foreligger, vilde man måske på Forhånd være tilbøjelig til at betragte denne Bemærkning som oprindelig nedskreven af en ganske tilfældig Læser og vilde i alt Fald være i Tvivl om, til hvilken af de 2 Anne Sparre'r, der levede og var voksne i 1604⁹⁾, Bemærkningen burde henføres; men Sagen stiller sig jo væsentlig anderledes efter de Tegn på Anne Jepsdatter

¹⁾ Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 19.

²⁾ Jfr. anf. St. S. 18 om Kallske Saml. Fol. 124.

³⁾ Anf. St. S. 19.

⁴⁾ Jfr. anf. St. S. 19 Note 4.

⁵⁾ Se RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 48 S. 23—26, 27, 29.

⁶⁾ Stedet er trykt af Thiset i Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 4 (hvor dog Ordet »brødescher« er misforstået som Brødæsker i Stedet for Brøddiske).

⁷⁾ Bl. 14 b.

⁸⁾ S. 29.

⁹⁾ Danm. Adels Aarvog 1917 S. 508, 510.

Sparres Forfatterskab, som er nævnte i det foregaaende. Og som et Indicium for denne sidstes personallistoriske Interesse kan endelig anføres, at der i et Håndskrift, som må antages for Kilden til »Jytte Gyldenstjerne«s Våbenbog, ved et Par Vabenaftbildninger med tilhørende Tekst er gjort den Bemærkning: »Dend ene saa god som den anden. A. S.«¹⁾, hvor Bogstaverne A. S. ikke usandsynlig skal læses Anne (Jepsdatter) Sparre. Man må da formentlig kunne gå ud fra, at denne Anne Sparre har medvirket ved Tilvejebringelsen af »Jytte-Gyldenstjerne«-Tekstens Forlæg.

Hvor Overensstemmelsen mellem »Jytte Gyldenstjerne«s Tekst og Helvig Kaas's Slægtbog ophører i Håndskriftet af denne sidste²⁾, betegnes dette Ophør ikke på nogen som helst anden Måde end ved en ganske almindelig ny Linie. Læser man videre i Bogen, taler noget længere fremme en »jeg« jævnlig i 1. Person³⁾, uden at man får at vide, hvem den talende er. Og atter noget senere træffer man et Afsnit, der skriver sig fra V i b e k e P o d e b u s k s Slægtbog eller dog en denne nærstående Kilde⁴⁾. Vibeke Podebusks egen Tekst er nemlig ret dårlig overleveret, hvad nogenlunde samtidige Håndskrifter angår, i alt Fald for så vidt det drejer sig om Håndskrifter, der opbevares her i Landet⁵⁾. Det er ikke helt klart, hvorledes hendes Slægtbog egentlig har set ud, og det er derfor ikke let at afgøre, i hvor stort et Omfang Helvig Kaas's Tekst har benyttet den.

Efter at denne Benyttelse er ophørt i Helvig Kaas's Bog, træffer man dér et Afsnit, hvis Forlæg må antages at hidrøre fra T i d e n 1 6 0 5⁶⁾—1 6 1 5⁷⁾. Dette Afsnits Forfatter har øjensynlig

¹⁾ Kallske Saml. Fol. 124 Bl. 39 a; blandt Vabnene på den pagældende Side findes både den sjællandske og den skånske Sparre-Slægts (jfr. i øvrigt om dette Håndskrift Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 14 f., 17 f.). Stedet er gentaget i Kallske Saml. Fol. 125 S. 85.

²⁾ Bl. 83 a L. 4 f. n.

³⁾ Bl. 92 b, 94 b, 95 b, 96 a, 97 b.

⁴⁾ Dette gælder i alt Fald Stykket Bl. 97 b L. 4 f. n.—115 b L. 3 f. n., der kan sammenholdes med Gl. kgl. Saml. Fol. 1083 Bl. 48 b—51 b, 19 b—25 b og 38 a—47 b (i den her anførte Orden). Helvig Kaas's Tekst (der i øvrigt ikke kan antages at hidrøre fra selve det nævnte Håndskrift Gl. kgl. Saml. Fol. 1083), gør sig dog skyldig i flere Fejltagelser; således læser den Bl. 105 b »her Erich Steenns auffkomb«, hvor Steenns er en Fejl for Ottessøns, som det ses ved en Sammenligning med Gl. kgl. Saml. Fol. 1083 Bl. 38 a.

⁵⁾ Jeg ser her bort fra en Tekst, der findes i Landsarkivet i Lund i Håndskriftet »Danska geneal. m. m. 6« Bl. 32 a ff., og som jeg ikke har haft ved Hånden samtidig med Helvig Kaas's Slægtbog. Men denne Tekst i Lund udtaler allerede på Bl. 46 a: »Hidtil følgis denne bog med den bogh, som fru Wibecke Podebusch haffuer gjort anno 1550 paa Raffnholdt« — så at man bliver tilbøjelig til at antage, at den efterfølgende Del af den Lund'ske Tekst ikke hidrører fra Vibeke Podebusk.

⁶⁾ Der nævnes Bl. 124 a et Ægtepar (Mette Banner og hendes 2. Mand), der først blev gift 1605 (Danm. Adels Aarvog 1885 S. 49).

⁷⁾ Den fra den udvalgte Prinses Historie kendte Anne Lykke, der blev gift 1615 (Danm. Adels Aarvog 1903 S. 274), kaldes Bl. 124 a Jomfru.

skrevet på Lolland; vedkommende bruger således Betegnelsen: Kærstrup her udi Lolland¹⁾ og viser en ret betydelig Interesse for lolland-falsterske Familier som Venstermand²⁾ og for Maribo Kloster; det siges således om en Abbedisse her ved Navn Margrethe Urne, der døde 1582, at hun »regneredt och stoedt chlosteredt for christeligenn, opregtelligenn och vell, som ingenn abbediß haffuer giordt for eller eftter hinnde; daa stoedt Mariboe chloster wdi floor«³⁾. Forfatteren af det pågældende Afsnit udtaler flere Gange gode Ønsker for bestemte Personer⁴⁾, men uden at man deraf kan slutte noget sikkert om, hvem Forfatteren er⁵⁾.

Efter dette Afsnit følger i Helvig Kaas's Bog⁶⁾ et andet, der er affattet adskillig tidligere. Det begynder med en Række annalistiske Optegnelser (der dog ikke er kronologisk ordnede og ofte er skødesløst afskrevne, også med Hensyn til Årstallene, så at det sidste rigtige Årstal, der forekommer i dem, er 1542); og det fortsættes derefter som Slægtebog og beskæftiger sig ret indgaende med Slægterne Trolle og Urup. Det viser sig da også, at Forfatteren er et Barn af Arvid Trolle († 1505) i dennes 3. Ægteskab med Ture Turesson Bjelkes Datter Birgitte⁷⁾. Men der var i dette Ægteskab flere Børn⁸⁾, og hvem der er Forfatteren, er ikke helt sikkert. Når Bogen nævner Sønnen Ture Trolles Dødsår 1555⁹⁾, kunde dette være en senere Tilføjelse i Forlægget (af sådanne findes der formentlig flere i dette Afsnit), så at Forfatteren måske alligevel kunde være Ture Trolle; men det rimeligste er dog vistnok, også i Betragtning af Forfatterens Interesse for Familien Urup, at antage, at Afsnittet hidrører fra Ture Trolles Søster Anne, der var gift med Axel Urup († 1540) og døde 1560¹⁰⁾. Det kan bemærkes, at

¹⁾ Håndskriftets Bl. 124 a.

²⁾ Sstds. Bl. 126 b—127 a.

³⁾ Sstds. Bl. 126 a; jfr. Danm. Adels Aarvog 1904 S. 492, 537, der viser, at den samme Passus er optagen i Sophie Brahes Slægtebog (Håndskriftet i Lunds Universitetsbibliotek S. 702).

⁴⁾ Saledes Bl. 123 b for Jytte Henriksdatter Gyldenstjerne († 1642) i Anledning af hendes forestående Ægteskab med Christopher v. d. Groeben og især Bl. 124 a for Børnene af Henrik Lykke († 1611) og Karine Banner.

⁵⁾ Man kunde tænke på den ovenfor nævnte, i Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 18 f. omtalte Karen Jørgensdatter Rud († 1612), der var gift med en Peder Grubbe. Men helt overbevisende er denne Antagelse ikke, bl. a. ikke hvis den i Personalhist. Tidsskr. anf. St. fremsatte Hypotese er rigtig, at den nævnte Karen Rud er Forfatter (eller dog i alt Fald Med-Forfatter) til Kilden til »Jytte Gyldenstjerne's Slægtebog.

⁶⁾ Håndskriftets Bl. 129 b—148 a (?).

⁷⁾ Håndskriftets Bl. 129 b, 130 b, 141 a.

⁸⁾ Danm. Adels Aarvog 1891 S. 417 f.

⁹⁾ Håndskriftets Bl. 134 b.

¹⁰⁾ Se om hende Danm. Adels Aarvog 1891 S. 418, 1893 S. 542 og Dansk biograf. Lexikon XVIII. 113 f.

også store Dele af dette Afsnit forekommer i Vibeke Podebusks Slægtbog, men ganske vist saledes, at der på det sidste Sted jævnlig er gjort ret udførlige Tilføjelser om Begivenheder, som er indtrufne, efter at Kildens oprindelige Forfatter har nedlagt Pennen¹⁾. Særlig er Afvigelsen stor i Redaktionen af de annalistiske Optegnelser, idet Vibeke Podebusk her ikke blot har tilføjet en stor Mængde Notitser (således om Begivenheder under Frederik II samt i Slægten Podebusk og i andre med den beslægtede Familier), men også har udeladt ikke få af den ældre Redaktions Oplysninger om Trolle'rne²⁾. Og der er altså ikke Tale om, at det er Vibeke Podebusk, der er Kilden for dette Afsnit af Helvig Kaas's Slægtbog.

Det nævnte Afsnit efterfølges i Helvig Kaas's Tekst af et, der hidrører fra en helt anden Egn³⁾, idet Forfatteren her mod Sædvane navngiver sig, nemlig som »g a m m e l l e S ø f f r e n n S c h r i f f u e r,« der begyndte at skrive på Starupgaard i Jylland den 9. December 1578. Han havde da efter sin egen Angivelse tjent Ejereren af Bratskov Niels Jenssøn Rotfeld i 18 År, dennes Søn Jens Nielsøn Rotfeld på ottende År og den sidstnævntes Søster og hendes Mand Bjørn Kaas på Starupgaard (Forældre til vort Håndskrifts Ejerinde Helvig Kaas og til Kirsten Kaas) i 23 År⁴⁾. Antallet af År er dog vistnok her regnet lidt rigelig: det er tvivlsomt, om Jens Nielsøn Rotfeld har overlevet sin Fader på ottende År, og der kan i alt Fald ikke være gået 23 År fra Jens Nielsøns Død, der indtraf i 1558, til Året 1578⁵⁾. Men nogen ung Mand har Søren Skriver øjensynlig ikke været, da han begyndte sine Optegnelser; og det er endda ikke udelukket, at det er ham, der har fortsat dem endnu i en Årrække. Nogle Sider længere fremme i Håndskriftet⁶⁾ omtales nemlig Søstrene Berete og Helvig Brahe (af hvilke den ene var født 1591⁷⁾), idet den skrivende udtaler Ønsket: »denom Gudt wellsigne till euige thiidt« — et Ønske, der, hvis det hidrører fra Søren Skriver, er et karakteristisk Tegn på den gamle Tjeners trofaste Interesse

¹⁾ Man sammenligne Helvig Kaas's Håndskrift Bl. 133 a—140 a med Gl. kgl. Saml. Fol. 1083 Bl. 64 a—76 a. Helvig Kaas's Håndskrift Bl. 141 b L. 11—Bl. 147 a L. 17 er på samme Made et ældre Trin af den Tekst, der findes i hendes eget Håndskrift Bl. 100 b L. 9 f. n.—Bl. 105 b L. 4 f. n., hvilket sidste Afsnit har Vibeke Podebusk til Kilde (jfr. ovfr. S. 5 Note 4). Men Helvig Kaas's Tekst har ikke haft Lejlighed til at underkaste de forskellige Kilder, som den har benyttet, nogen gennemgribende Redaktion og er derfor på disse Sider kommet til at fortælle mange Kendsgerninger 2 Gange.

²⁾ Sammenlign Helvig Kaas's Tekst Bl. 129 b—132 b med Gl. kgl. Saml. Fol. 1083 Bl. 5 a—13 b og 18 a—19 b.

³⁾ Håndskriftets Bl. 148 b—157 a.

⁴⁾ Håndskriftets Bl. 148 b.

⁵⁾ Se Danm. Adels Aarbog 1912 S. 428.

⁶⁾ Bl. 157 a.

⁷⁾ Danm. Adels Aarbog 1888 S. 109.

for sit oprindelige Herskabs Slægt; thi de 2 Småpiger var Datterdatterbørn af den ovennævnte Niels Jenssøn Roffeld¹⁾).

Den ovenstående Gennemgang af Hovedindholdet af Helvig Kaas's Slægtbog viser, af hvor mange forskellige Bestanddele en sådan Bog kan være sammensat, selv om den i det rent ydre væsentlig fremtræder som en Enhed. Det er nævnt ovenfor, at Håndskriftet er skrevet med én Hånd og også nærmest gør Indtryk af at være skrevet ud i ét Træk; men hvorvidt det vil kunne lykkes at finde Kilden for noget af dets Afsnit blandt endnu bevarede Slægtbogs-Håndskrifter, turde være tvivlsomt. Det er omtalt, at Bogen er nedskreven på Ovesholm; og da der på denne Gård endnu findes en i det 17. Århundrede skreven Slægtbog²⁾, kunde man tænke sig Muligheden af et Slægtskab mellem disse 2 Håndskrifter. Men en sådan Formodning viser sig urigtig; thi den på Ovesholm opbevarede Bog, som jeg har haft til Låns i København ved Ejerne, Grev og Grevinde Hamiltons Velvillie, for hvilken jeg bringer min erkendtligste Tak, er i sit Indhold ganske forskellig fra Håndskriftet i det svenske Rigsarkiv.

II.

„Christence Krag's Våbenbog.“

Blandt de i det svenske Rigsarkiv opbevarede danske Slægt- og Våbenbøger findes en, som nuværende Professor L. Weibull i Lund, der har registreret disse Bøger, har betegnet som »Christense Krag's vapenbok« med udtrykkelig Angivelse af, at Bogen er »upplagd« af den nævnte Christence Krag³⁾. Weibull er kendt for sin Indsigt i dansk Historie, og han har også beskæftiget sig indgående med dansk personalhistorisk Forsknings Historie i det 16. og 17. Århundrede⁴⁾; men den Betegnelse, som han har givet Bogen, er alligevel utvivlsomt urigtig.

Den »Christense Krag«, som han henfører Bogen til, er en Christence Krag, der var Datter af Mogens Krag til Agerkrog († 1622) og Sophie Juel Nielsdatter († 1583) og selv ægtede Fasti Staverskov (Glambek) til Øllufgaard; men efter at han var død i

¹⁾ Jfr. Dänm. Adels Aarvog, de her S. 7 Note 5 og 7 anførte Steder og 1925 S. 428.

²⁾ Se Omtalen af den i Dänm. Adels Aarvog 1923 S. 545 f.; jfr. 1927 II. 90.

³⁾ Se den håndskrevne Registratur i det svenske Rigsarkiv, 3. Sektion VI. 1, »Danska genealogica m. m. 12«. Sammenlign Weibulls Udtalelser i Hist. tidskr. f. Skåneland II. 55.

⁴⁾ Jfr. hans Afhandling »Sophia Brahe« i Hist. tidskr. f. Skåneland II. 38—71.

1607, sad hun Enke i en meget lang Årrække, idet hun først døde i Tiden 1648—57¹). Weibull anfører, at de to første i Bogen afbildede Våben er Christence Krag's Forældres (og hertil kan føjes, at i ethvert Fald den første halve Snes af de Våben, der er gengivne på Forsiden af Bogens Blade, utvivlsomt er tænkt som hendes og hendes Søskenes Anevåben). Endvidere har hun på Bagsiden af det foran for den første Våbenafbildning gående Blad egenhændig skrevet følgende:

»Altting er forgengelig
uden Guds naade och himmerig;
dett vaarer euindelig.
Gud vende all min sorig och elende
tthil en god e[nde].
Huad Gud vill mig tthillføyе,
der mett laader ieg mig nøye.
Christens Krag s. Faßi
Staffuerskous egenn handt.«

Alt dette passer jo godt med Antagelsen om, at Bogen skylder Christence Krag sin Tilblivelse; og at hendes Hånd, så vidt det kan ses, ellers ikke forekommer i den, er i og for sig intet Bevis for det modsatte. I vore Dage vilde man vel også vanskelig kunne tænke sig, at nogen kunde skrive så personlige Vers som de anførte i en andens Bog (med mindre det da var en ligefrem Stambog); men at der dengang har hersket en anden Opfattelse, fremgår af, at en anden Enke på Bagsiden af det Blad, som følger efter det, der bærer Christence Krag's Vers, har skrevet følgende:

»Sønd icke, Gud ser dett; ingen skallt du fortalle;
ett bedrøffuitt hierte skallt du husualle.
Acte dig sellff den rengest att verre,
saa gar det dig vell bade hißitt och herre.
Gudz fryct gjør frome hierter.
Christendz Iull s. Kield
Iulls med egen handt.«

Ganske vist er disse Vers altså indførte bag efter Christence Krag's; men bortset herfra kunde man lige så godt som til Christence Krag henføre Bogens Affattelse til denne Christence Juel, der var en Datter af Herman Juel til Aabjærg (som var Broder til Christence Krag's Moder) og fra 1604 til 1606 havde været gift med den nævnte Keld Juel og efter endnu 2 senere Ægteskaber døde som Enke 1658²).

Men endvidere kan man formentlig lige så godt antage, at ingen af de 2 Christence'r har ejet Bogen, men at de blot har indført

¹) Danm. Adels Aarvog 1894 S. 135, 1899 S. 271.

²) Danm. Adels Aarvog 1927 II. 18, 29.

deres Vers i en Trediemands Ejendom. Det første, man støder på, når man begynder at gennemblade Håndskriftet, er et, ganske vist ret ufuldkomment, Udkast til en Anetavle¹⁾ for en Ni e l s K r a g, der viser sig at være Broder til Christence Krag og har spillet en ikke helt ubetydelig Rolle, i sine yngre År som Sekretær og øverste Sekretær i Danske Kancelli og som Deltager i forskellige diplomatiske Sendelser, senere som Landsdommer i Jylland; han døde 1650 i en høj Alder, et lille Års Tid efter, at han var blevet Medlem af Rigsrådet²⁾. Bl. a. på Grund af hans offentlige Virksomhed er det ikke vanskeligt at finde Prøver på hans Hånd³⁾, der i øvrigt kan have en noget forskellig Karakter til forskellige Tider og i hans senere År viser kendelig Påvirkning af Alderen. Det ses da, at den nysnævnte Anetavle i Håndskriftet for alle dens yngre Leds Vedkommende er skreven med Niels Krags egen Hånd, og at denne Hånd forekommer utallige Steder i Våbenbogen. De Indførsler i den, som man hurtigst vil identificere som Niels Krags egne, er måske sådanne, der fremtræder som senere Tilføjelser og delvis som skrevne, da han var gammel, eller i ethvert Fald, når han var mindre oplagt til at skrive. Men ved en nærmere Betragtning viser der sig snart så mange Smånuancer af én og samme Hånd⁴⁾, at man ikke blot når til at fastslå, at mange af de kortere Underskrifter, der findes under Våbenafbildningerne, efter at man er kommet et Stykke ind i Håndskriftet, skyldes Niels Krags Hånd⁵⁾; men det samme gælder øjensynlig også den væsentligste Bestanddel af Våbenbogens Tekst, nemlig de fleste af en Mængde Stamtavler, der findes skrevne i Regelen på Bogens venstre Sider og i Regelen med et temmelig lyst Blæk⁶⁾. Og ganske vist kan man ofte finde Eksempler på, at Personer gør Tilføjelser i Slægte- eller Våbenbøger, der ikke er deres egne; men det vil dog i så Fald i Regelen dreje sig om et nogenlunde begrænset Antal af Tilføjelser⁷⁾. I det her foreliggende Tilfælde er derimod det, som Niels Krag egenhændig har

1) På Håndskriftets Bl. a's Bagside og Bl. b's Forside.

2) Se om ham Dansk biograf. Lexikon IX. 438 f. og Danm. Adels Aarbog 1899 S. 265.

3) Se således RA. Indl. til Reg. og Tegn. 1611 12. Oktbr., 1617 5. Decbr., 1634 31. Marts—10. Decbr. Det har kunnet påvises, at det er ham, der har skrevet den gamle Kancelliregistrant i Danske Kancellis Arkiv, der spænder omtrent over Tidsrummet 1480—1545 (jfr. Vejled. Arkivregistr. I. 169 og den urigtige Angivelse sstds. S. 69), men altså i Virkeligheden er betydelig yngre.

4) Se således Håndskriftets Bl. 52 b og 53 a, 76 a, 80 b, 117 b, 119 b, 131 b, 313 b, 351 a.

5) Således Bl. 55 a, 64 a, 65 a, 68 a, 70 a, 71 a osv. osv.

6) Se således Bl. 3 b, 5 b, 9 b, 15 b, 21 b, 24 b, 33 b osv. osv.

7) Jfr. herom Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 12—14.

indført i Håndskriftet, af så overvældende et Omfang, at det sikkert må anses for udelukket, at han ikke skulde have ejet Bogen.

Og naturligvis kan man sige, at han ikke derfor behøver at have ladet den anlægge, men at han kunde have overtaget den kort efter, at en anden havde ladet den påbegynde. Men nogen positiv Støtte for en sådan Antagelse synes ikke at foreligge. De ovennævnte, af Niels Krag med det lyse Blæk skrevne Stamtavler gør Indtryk af at være noget af det oprindeligste af Bogens Indhold. Og når det ovenfor blev anført, at Bogen i sin Begyndelse har en Række Våben, der kan antages tænkte som Christence Krags Anevåben, kan disse Våben jo lige så godt være hendes Helbroder Niels Krags Anevåben som hendes egne. Ganske vist findes der på Håndskriftets Bl. 15 a et Våben med Overskrift: »De Skieler wabenn«, hvortil Niels Krag, formentlig på et noget senere Tidspunkt, har gjort denne Tilføjelse: »Wdi mine anne schal dette were de Wiffert deris waben, oc hiede hun f. Ingier Tønnisdatter, oc haffde hun Otte Stampe. Farffuen paa wabenit vide infra pag. 161«. Men denne Tilføjelse behøver ikke at bevise, at Våbenets oprindelige Overskrift skyldes en anden end ham, idet det jo godt kan tænkes, at Tilføjjelsen er fremkommen, fordi hans Viden i Mellemtiden er bleven forøget.

Til de anførte Vidnesbyrd om Niels Krags Forfatterskab kan føjes, at der i 3 forskellige, til den berømte Tyge Brahes Søster Sophie Brahe henførte Slægte- og Våbenbøger, som nu opbevares i Landsarkivet i Lund, findes Henvisninger, én Gang til: »Niels Krags bog«, én Gang til: »Niels Krags vabenbog«, og én Gang til: »Niels Krags wabennbogh, som er begunnt anno 1606«, og at de Data, for hvilke de nævnte Håndskrifter anfører denne Niels Krags Bog som Kilde, alle genfindes i »Christence Krags Våbenbog«¹⁾. Der kan være en sjælden stilistisk Afvigelse mellem den sidste Tekst og Sophie-Brahe-Teksterne; til Gengæld kan det ét Sted påvises, at den ene Sophie-Brahe-Tekst har benyttet »Christence Krags Våbenbog« på et Tidspunkt, da denne kun havde sin oprindelige Tekst uden en senere gjort Rettelse og Tilføjjelser²⁾. Og ganske vist nævnes det nu intet Steds i »Christence-Krag«-Håndskriftet, at dette er påbegyndt 1606. Men dets Bind er øjensynlig yngre end selve Håndskriftet; dets sidste Blad (361) er meget medtaget og har engang

¹⁾ Landsarkivet i Lund, »Danska genealogica m. m. 2« Bl. 68 b (og »Christence Krags Våbenbog« Bl. 88 b og 89 a); Landsarkivet i Lund, »Danska genealogica m. m. 3« Bl. 9 b nederst (og »Christence Krags Våbenbog« Bl. b's Bagside og Bl. 1 a); Landsarkivet i Lund, »Danska genealogica m. m. 4« Bl. 28 b (og »Christence Krags Våbenbog« Bl. b's For- og Bagside, Bl. 1 a, b, 2 a).

²⁾ Det sidst anførte Sted af Håndskrifterne i Lund, sammenholdt med »Christence Krags Våbenbog« Bl. 1 b.

været helt løst, og det er da ikke udelukket, at der engang har eksisteret et Titelblad, som har båret Årstallet 1606, men som kan være gået løst og i Tidens Løb helt forsvundet. Og Håndskriftets eget Indhold modbeviser ikke, at det kan være anlagt 1606. De 2 Christence's egenhændige Indførsler på dets første Blade behøver jo ikke at være skrevne straks, da det blev påbegyndt; og vel kan Christence Krag's Indførsel, hvori hun kalder sig Enke, ikke være skrevet før 1607, da hendes Mand døde; men omvendt kan man af Christence Juels Indførsel, hvori hun betegner sig som Enke efter sin første Mand, formentlig slutte, at hun da endnu ikke havde indgået sit andet Ægteskab, som fandt Sted 1611¹⁾.

Blandt de Dele af Våbenbogen, der skylder Niels Krag deres Tilblivelse (således som det fremgår af hans egenhændige Underskrift under Våbnene), kan der være Grund til særlig at nævne 2 forskellige Arter af Våben, fordi de på en ganske mærkelig Måde vidner om hans levende personalhistoriske Interesse. Den ene Art er en Række Våben, ved hvilke i Regelen Året, undertiden også Dagen og Stedet for det Brev, hvorved den pågældende adledes, er angivet. I adskillige sådanne Tilfælde kan Kilden for Opgivelsen ganske vist ikke fastslås²⁾. Men en ikke ubetydelig Del af de pågældende Adelsdiplomer er indført i Kancelliregistranterne³⁾; og da de 2 af disse Adelsdiplomer, hvis Originaler er bevarede, i deres Våbentegninger afviger så meget fra Niels Krag's Afbildninger⁴⁾, at det må anses for udelukket, at disse Originalbreve kan have ligget til Grund for hans Gengivelser, er det en ret nærliggende Formodning, at han har ladet sine Tegninger udføre på Grundlag af Beskrivelserne i Kancelliregistranterne. Han havde let Adgang til disse, idet han var Sekretær i Kancelliet fra 1596 og øverste Sekretær i Årene 1603—10⁵⁾, altså netop på den Tid, da han skal have anlagt Våbenbogen⁶⁾. Og hvis Sammenhængen er denne, er det ikke udelukket, at hans Kendskab til 3 nu ukendte Adelsdiplomer, som alle 3 af ham henføres til 1524⁷⁾, kan være hentet fra en Kancelliregistrant fra Begyndelsen af Frederik I's Regering, der må antages at have eksisteret, men nu er forsvunden⁸⁾.

¹⁾ Danm. Adels Aarbog 1927 II. 29.

²⁾ Se således »Christence Krag's Våbenbog« Bl. 242 a (År 1526) og 246 a (den bekendte Jørgen Kocks Våben, hvor unægtelig både Våbenafbildningen og Året for Adelsbrevet (1529) er urigtige).

³⁾ Nemlig de, der citeres i Håndskriftets Bl. 209 a, 210 a, 254 a, 255 a, 256 a, 257 a, 258 a.

⁴⁾ Det drejer sig om de 2, som er afbildede på Bl. 254 a og 255 a. De originale Diplomer (af 1571 31. Maj og 1560 8. Juli) findes i Rigsarkivet.

⁵⁾ Dansk biograf. Lexikon IX. 438.

⁶⁾ Ovfr. S. 11 f.

⁷⁾ »Christence-Krag«-Håndskriftet Bl. 248 a, 249 a, 250 a.

⁸⁾ Jfr. Kong Frederik I's danske Registr., udg. ved Erslev og Mollerup S. III.

Med ganske afgørende Sikkerhed kan man måske ikke udtale sig om, hvorfra Niels Krag har hentet de ovennævnte Vabentegninger. Og næsten mere betegnende for hans Arbejds måde må derfor en anden Række af Afbildninger siges at være, om hvis Kilde der formentlig ikke kan herske nogen Tvivl. Der findes i »Christence-Krag«-Håndskriftet omtrent 40 Tegninger¹⁾, der i Modsætning til de fleste af de øvrige ikke er farvelagte, og som endvidere, ligeledes i Modsætning til de fleste af de øvrige, i deres Underskrifter henføres til en bestemt Person (ikke blot til en bestemt Slægt) med Angivelse for hver enkelt af et bestemt Årstal. Disse forskellige Ejendommeligheder vækker Formodning om, at Kilden til de vedkommende Afbildninger kunde være Segl. Det drejer sig ganske vist ikke om Segltegninger med den minutiøse Nøjagtighed, som Nutiden vilde kræve: Seglenes Omskrifter gengives aldrig i Våbenbogen, og der er ikke Tale om, at der er taget noget Hensyn til de vekslende Skjoldformer i de forskellige Segl, idet Vabemærkerne alle er indtegnede i ensartede Chablon'er, som i Forvejen har været indtrykte i Våbenbogen. Men det ser ud, som om det kun har været i de Tilfælde, hvor de pågældende Personers (anden Steds fra kendte) Segl har en Hjelm over Skjoldet, at der på Chablonens trykte Hjelm er tegnet et Hjelmtegn²⁾. Og når Formodningen om, at Kilden til Våbenbogens Afbildninger har været Segl, herved vinder en væsentlig Bestyrkelse, lader det sig til Overflod påvise, hvilke Segl det har været, hvorefter i alt Fald en stor Del af Afbildningerne er tegnet. Det viser sig nemlig, at 17 af de c. 40 Personer, der anføres under Afbildningerne hver med sit bestemte Årstal, genfindes som Udstedere af Breve, der nævnes med nøjagtig de samme Årstal i den bevarede Registratur over Antvorskov Klosters Breve³⁾.

Denne Registratur angiver sig som affattet af 2 Kancellisekretærer i 1607, men er efter al Sandsynlighed kun en Afskrift af en

¹⁾ Håndskriftets Bl. 260—89, 291—95, 304—6, 318 19.

²⁾ Af de i forrige Note nævnte Afbildninger er det kun dem på Bl. 260—63, 269, 273, 275—76, 281—82, 284, 295, 304 og 319, der er forsynede med Hjelmtegn. Af disse er det atter kun de under Nr. 260—61, 269, 273, 275—76, 281—82, 284, 295 og 304 nævnte Personer, hvis Segl kendes i bevarede Originaler; men i alle disse Segl undtagen i dem, der svarer til Bl. 276 og 284, findes Hjelme, og næsten altid med de samme Hjelmtegn som i Våbenafbildningerne. Og modsat viser det sig, at når alle de øvrige af de nævnte Afbildninger intet Hjelmtegn gengiver, findes der på tilsvarende Måde i de pågældende Personers Segl, for så vidt sådanne er bevarede, ingen Hjelm, men kun Skjold.

³⁾ Man sammenligne Våbenbogens Bl. 263 a, 266 a, 272 b a, 275 a, 276 a, 277 a, 280 a, 281 a, 282 a, 283 a, 285 a, 287 a, 289 a, 292 a, 293 a, 294 a og 304 a med Breve fra de samme År i De ældste danske Archivregistraturer IV, henholdsvis S. 182, 90, 147, 104, 68 (eller 124 eller 262), 68, 75, 116, 130, 125, 128, 136, 136, 155, 157, 153 og 75.

noget ældre Arkivregistratur. Om Teksten af 1607 er nedskreven på Antvorskov eller København, er ikke klart, og heller ikke hvor meget de 2 Sekretærer har beskæftiget sig med selve Originalbrevene¹⁾. Men det kan anses for givet, at Niels Krag, som i 1607 var øverste Sekretær, på en eller anden Måde er bleven opmærksom på Originalerne og har benyttet dem til sin Våbenbog. Om foruden de anførte 17 også de øvrige af de c. 40 Afbildninger i Våbenbogen, der er nævnte ovenfor som indbyrdes beslægtede, hidrører fra Segl under Antvorskov-Breve, er vanskeligt at sige; men det er vel ikke umuligt. Dels er det jo ikke udelukket, at der kan foreligge fejlskrevne Årstal så vel i Våbenbogen som i Antvorskov-Registraturen²⁾; og dels kan det også tænkes, at Niels Krag har benyttet ikke blot Brevstedernes, men også Medbeseglernes Segl til sit Arbejde³⁾, i hvilket sidste Tilfælde Personernes Navne jo ikke vil findes i Arkivregistraturen. Men i ethvert Fald kan det efter det her anførte næppe bestrides, at han har omfattet sit Våbenbogs-Arbejde med en meget levende Interesse.

Den personalhistoriske Interesse, som Niels Krag efter det anførte må have været i Besiddelse af, er øjensynlig gået i Arv til hans mere navnkundige Søn Rigsråden *O t t e K r a g*, der vil være et større Publikum bedst bekendt fra sin Optræden på det vigtige Stændermøde i København 1660. Han nærede både en ikke ringe almindelig historisk Interesse og også Interesse for Personalhistorien⁴⁾; og han har utvivlsomt arvet Faderens Våbenbog, med mindre man da vil antage, at Faderen har foræret ham Bogen allerede inden sin Død. Thi at Bogen har været i Sønnens Eje, må anses for utvivlsomt. Otte Krags velkendte faste Hånd (der gør et ikke så lidt mere ensartet Indtryk end Faderens, måske til Dels, fordi Otte Krag døde i en væsentlig yngre Alder end den, som Niels Krag nåede) forekommer så hyppig i Våbenbogen, at der ikke er Grund til at betvivle, at han har ejet den. Det er ham, der har nedskrevet de

¹⁾ De ældste danske Archivregistraturer IV. 59--61.

²⁾ Når Våbenbogen Bl. 286 a nævner »Aagi Steegh« År 1430, må dette Årstal være urigtigt, idet Aage Steeg i 1412 omtales som død (Danm. Adels Aarvog 1918 S. 434).

³⁾ Våbenbogen har således Bl. 267 a og 268 a 2 Afbildninger, som henføres til Året 1260 og til 2 Personer (»Tønni Arnfastæ« og »Thurgotus Romildæ«), hvis Segl ellers ikke kendes; det ligger nær at antage, at de har været Medbeseglere af det i De ældste danske Archivregistraturer IV. 88 under G. 1 registrerede Brev af År 1260.

⁴⁾ Se herom Festskrift til Kristian Erslev fra danske Historikere S. 326--29, om hans personalhistoriske Interesse sstds. S. 328 Note 37 (denne Note er skreven, før jeg ved det svenske Rigsarkivs Velvillie fik det her omhandlede Håndskrift til Låns i København og derved blev i Stand til at undersøge det nærmere).

ældste Led¹⁾ af den ovenfor omtalte Anetavle, som findes i Bogens Begyndelse; og på over 40 af Bogens Sider træffer man længere eller kortere Bemærkninger (eller mindre Stam- eller Anetavler) skrevne med hans Hånd²⁾.

Men ikke blot Mængden af Otte Krags egenhændige Tilføjelser i Våbenbogen tyder på, at han har ejet den; det samme fremgår også på anden Måde. Den bekendte Bogsamler Jørgen Seefeldt Christopherssøn har selv skrevet en ret udførlig Tekst til en Våbenbog, der nu for de Slægters Vedkommende, hvis Navne begynder med Bogstaverne U og V, opbevares på det kongelige Bibliotek³⁾. I dette Håndskrift citerer Jørgen Seefeldt jævnlig »Ottis Bog« eller Otte Krags Bog⁴⁾, og ganske vist angiver han et enkelt Sted, at den Blåmand, som Familien Vendelbo fører i sit Våben, ifølge Otte Krags Bog skal være blå⁵⁾, medens Afbildningen i »Christence-Krag«-Håndskriftet viser en Neger af nærmest grasort Farve⁶⁾; men bortset fra denne mindre Afvigelse stemmer de Steder, hvor Jørgen Seefeldt citerer »Ottis Bog« eller Otte Krags Bog, nøjagtig med de tilsvarende Steder i »Christence-Krag«-Håndskriftet⁷⁾. Ja Jørgen Seefeldts Overensstemmelse med det bevarede »Christence-Krag«-Håndskrift kan være så stor, at han et Sted⁸⁾ benytter en Lap, som først senere er tilsyet i dette og hidrører fra Slægtebogs-Forfatterinden Tale Ulfstand⁹⁾. Og et andet Sted siger han om Familien Venstermand, at den »menis at skall vere kommen aff Franckrige (effter Niels Krags observation)«¹⁰⁾, fordi der på det tilsvarende Sted i »Christence-Krag«-Håndskriftet¹¹⁾ med Niels Krags Hånd er skrevet: »Dette slegt er først kommen af Franckrich«.

Det er imidlertid ikke blot det kongelige Biblioteks Jørgen-Seefeldt-Håndskrift, der citerer Ottes Bog og Otte Krags Bog; det samme er Tilfældet med et tidligere på Stensballegaard opbevaret genealogisk-heraldisk Arbejde, der er blevet tilskrevet en »Frøken

1) På Bl. a's Bagside.

2) Således Bl. 4 a, 17 a, b, 19 a, 25 a, 28 a, 36 b, 37 a, 44 b, 45 a osv. osv.

3) Thottske Saml. Fol. 1107. Om Jørgen Seefeldts Forhold til dette Håndskrift se Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 24; jfr. den i Overensstemmelse hermed affattede Beskrivelse hos Behrend, Katalog ov. det kgl. Biblioteks Haandskr. vedr. dansk Personalhist. (II) S. 53.

4) Anf. St. Bl. 12 a, 23 a, 27 a, 29 a, 35 a, 39 a, 47 a, 49 a, 50 a, 53 a, 55 a.

5) Anf. St. Bl. 41 a.

6) Stockholm-Håndskriftet Bl. 67 b.

7) Sammenlign de i Note 4 anførte Steder med Stockholm-Håndskriftet, henholdsvis Bl. 358 b, 328 b, 253 a, 150 a, 307 a, 299 a, 296 a, 242 a, 252 a, 241 a, 158 a.

8) Bl. 68 a.

9) Stockholm-Håndskriftet Bl. 40 b.

10) Thottske Saml. Fol. 1107 Bl. 37 a.

11) Bl. 148 a.

Krag« og nu kun er Offentligheden bekendt gennem et i 1826 gjort udførligt Uddrag af det¹⁾. Og da dette Arbejde øjensynlig har været betydelig mere omfattende end det kongelige Biblioteks Jørgen-Seefeldt-Håndskrift, vil man finde adskillig flere Henvisninger til Ottes Bog og til Otte Krags Bog i det bevarede Uddrag deraf end i Bibliotekets Jørgen-Seefeldt-Håndskrift. Også »Frøken Krag«s Arbejde viser, når det citerer Ottes Bog eller Otte Krags Bog, gennemgående god Overensstemmelse med Stockholm-Håndskriftet; og man kan f. Eks. finde et Sted, hvor »Frøken Krag«²⁾ henviser både til en Våbenafbildning og til en derfra afvigende beskrivende Tekst i Stockholm-Håndskriftet³⁾. På den anden Side kan det ikke nægtes, at der kan forekomme nogle sjældne Tilfælde, hvor »Frøken Krag« citerer Otte Krags Bog, uden at der kan bringes fuld Overensstemmelse mellem dem; der kan være Afvigelse i Angivelsen af Våbnefarver⁴⁾, og der kan også ellers en enkelt Gang træffes lidt Uoverensstemmelse⁵⁾. Men det må her erindres, at »Frøken Krag«s Arbejde nu kun er bekendt gennem det i 1826 gjorte Uddrag af det, og at Affatteren af dette Uddrag jo meget vel af og til kan have været unøjagtig i Gengivelsen af sin Kilde — ganske bortset fra, at selve denne Kilde også kan tænkes at have citeret urigtig en enkelt Gang. Og i ethvert Fald er det i langt de fleste Tilfælde, at de Citater, som Uddraget af »Frøken Krag«s Arbejde giver til Ottes Bog eller til Otte Krags Bog, viser fuld Overensstemmelse med »Christence Krags Våbenbog« i Stockholm⁶⁾.

Også hos den ovennævnte, for sin personalhistoriske Interesse bekendte Tale Ulfstand kan man træffe Henvisninger til en Bog, som hun betegner som »Othe Krags slethebog«; og hendes Citater svarer nøje til »Christence Krags Våbenbog«⁷⁾.

Efter det ovenfor anførte kan det da formentlig udtales, at der

¹⁾ Uddraget findes i Rigsarkivet, Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 65 A. Om »Frøken Krag«s Arbejde og dets Forhold til Jørgen Seefeldt se nærmere nedfr. i næste Afsnit.

²⁾ Det i forrige Note anførte Håndskrift Bl. 45 b.

³⁾ Stockholm-Håndskriftets Bl. 204 a.

⁴⁾ Se RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 65 A Bl. 23 b, 23 b og 46 a, sammenholdt med Stockholm-Håndskriftet, henholdsvis Bl. 60 b, 302 a og 195 a.

⁵⁾ Se de 2 i forrige Note nævnte Håndskrifter, det første på Bl. 38 a, sammenholdt med det andet Bl. 196 a.

⁶⁾ I Kallske Saml. 4to 519 (et Håndskrift, der viser Slægtskab med Jørgen Seefeldts personalhistoriske Arbejder, og i hvilket Peder Hanssøn Resens Hånd jævnlig forekommer) kan man ligeledes finde Henvisninger (under Saltensee) til »Ottes Bog«, nemlig til noget, der forekommer i »Christence Krags Våbenbog« Bl. 135 a og 211 a (jfr. også 134 b).

⁷⁾ Kallske Saml. Fol. 127 Bl. 33 b, sammenholdt med Stockholm-Håndskriftet Bl. 56 a og 255 a.

ikke foreligger noget Bevis for, at dette sidste Håndskrift skylder Christence Krag sin Tilblivelse, hvorimod Håndskriftet må anses for identisk med de Bøger, som af Samtiden betegnedes som Niels Krags Våbenbog og som Otte Krags Bog; det må derfor også nu formentlig hellere betegnes som Niels og Otte Krags Våbenbog.

Foruden de allerede omtalte Hænder, der forekommer i »Christence Krags Våbenbog«, indeholder denne endnu adskillige andre, som imidlertid er betydelig mindre fremtrædende end i alt Fald de to mandlige Krag'ers. Nogle af disse Hænder er ikke blevet identificerede; en af dem tilhører dog mulig den historisk interesserede Adelsmand Erik Lauridssøn Lunov til Viskumgaard¹). Også den bekendte Slægtebogs-Forfatterinde Lisbet Bryskes Hånd findes nogle Gange i Håndskriftet²). Men den Hånd, som man, bortset fra Niels Krags og Otte Krags, lægger mest Mærke til i Våbenbogen, turde være den ovennævnte Tale Ulfstands; og da hun et Sted i Bogen selv navngiver sig, har dette ført til den Antagelse, at hun har ejet den³). I og for sig er dog de Steder i Bogen, hvor hendes Hånd forekommer, ikke overvættede talrige; og tilmed vidner de fleste af disse Steder ved den Måde, hvorpå de er skrevne, om en Hensynsfuldhed, som man ikke er vant til at træffe hos senere Slægtebogsbenytttere. De fleste af hendes Tilføjelser er nemlig skrevne på løse Papirslapper, som først bagefter er indhæftet mellem Håndskriftets Blade eller fastsyede på et af dem⁴); og dette tyder jo afgjort i Retning af, at Tale Ulfstand ikke har ejet Håndskriftet, da hun gjorde sine Bemærkninger. Kun 2 af hendes Tilføjelser er skrevne på selve Bogens Blade⁵); men den første af disse er til Gengæld så mærkelig og så personlig, at den hos en Nutidslæser sikkert uvilkårlig vil fremkalde den Forestilling, at hun har ejet Bogen. Den lyder nemlig: »Ere vere Gud j himelen for den gode mand, ieg haffuer faatt aff dene slegtt. Thale Ulfstand. Egen haand. 1655.«

¹) Den Hånd, som her er Tale om, er en, der forekommer på Håndskriftets Bl. 150 a, 173 b og 187 a; til Sammenligning kan efterses Erik Lunovs Hand i RA. Indl. til Jydske Tegn. 1652 Nr. 24—25. Om Erik Lunov se Festskrift til Kristian Erslev fra danske Historikere S. 325.

²) Bl. 3 b, 53 b, 105 a, 162 a.

³) Se Bemærkninger herom på forreste Bindplades Inderside og på Titelbladet til det i det 19. Århundrede skrevne, bag i Bogen indhæftede alfabetiske Register. L. Weibull udtaler samme Mening i sin ovennævnte Registratur i det svenske Rigsarkiv af Håndskriftet og i Hist. tidskr. f. Skåneland II. 55.

⁴) Se Lapper indhæftet mellem Bl. 4 og 5 og fastsyede på Bl. 20 a, 32 b, 40 b, 44 b, 230 a (denne dog nu fastklistret, men tidligere fastsyet på Bl. 229 b) og 247 b.

⁵) På Bl. 33 a og 161 a.

Hermed kan sammenholdes en lignende smuk Udtalelse om hendes Mand og om hendes lykkelige Ægteskab, som hun har nedskrevet i sit eget store Slægtbogs-Håndskrift, og som lyder: »och hauer hand leffued mögitt crestilig, erllig, fromelig och vell med hinder, saa Gud allmecthiste spare ham lenge och vell med langtt lifff och god helbred och giffue ham thimelig och euig velsignellße baade thill siell och lifff, amen. Ingen kand giffue ham bedre vindißbyrd, end jeg kand, som hand leffuer fromelig och vell med. Dethe hauer jeg selff skreuit anno 1645 den 20 januari. Thalle Wlffstand. Egen haandt.«¹⁾ Men ved Bedømmelsen af, hvorvidt hendes ovenfor anførte Indførsel i »Christence Krag's Våbenbog« kan bruges som Bevis for, at hun har ejet dette Håndskrift, må man betænke, at Datidens Opfattelse af, hvad det var tilladeligt at indføre i en lånt Bog, har været en Del afvigende fra vor²⁾. Og mod, at hun skulde have ejet Håndskriftet, taler ikke blot den teoretiske Betragtning, at det synes lidet troligt, at en sa personahistorisk interesseret Mand som Otte Krag skulde have foræret Bogen bort, tilmed få År efter hans Faders Død. Men det viser sig endvidere, at når Tale Ulfstand, som tidligere³⁾ omtalt, i et af sine Håndskrifter citerer »Othe Krag's slethebog« (som hun altså på det Tidspunkt ikke har ejet), sker dette på en Side, som hun selv foroven begynder med Årstallet 1655⁴⁾, altså netop det samme År, i hvilket hun har indført Bemærkningen om sit lykkelige Ægteskab i »Christence-Krag«-Håndskriftet. Hertil kommer, at Jørgen Seefeldt, således som allerede ovenfor⁵⁾ nævnt, på et Sted, hvor han citerer »Otte Krag's Bog«, herunder indbefatter en anden af de af Tale Ulfstand gjorte Tilføjelser; der er altså i ethvert Fald ikke Tale om, at Håndskriftet har været i hendes Eje på den Tid, da hun skrev denne sidste Tilføjelse. Og der synes overhovedet ingen tvingende Grund at være til at antage, at hun nogen Sinde skulde have ejet det⁶⁾.

¹⁾ Thottske Saml. Fol. 1077 Bl. 86 a (delvis citeret af Thiset i Dansk biograf. Lexikon XVIII 66).

²⁾ Jfr. her ovfr. S. 9.

³⁾ S. 16.

⁴⁾ Kallske Saml. Fol. 127 Bl. 33 b. Otte Krag har da ogsaa i »Christence-Krag«-Håndskriftet Bl. 126 a egenhændig nævnt 2 Personer (Kirsten Normann og Joachim Frederik Pentz) som gifte, der først havde Bryllup 1654 (Danm. Adels Aarvog 1906 S. 325).

⁵⁾ S. 15.

⁶⁾ Det kan bemærkes, at den originale »Christence Krag's Våbenbog« på Bl. 216 a afbilder et Våben, hvis Indehavere den betegner som »De Lux«. Denne Familie er opført i det gamle Adelsleksikon, men er i det ny udeladt som ukendt; og det vilde øjensynlig i ethvert Fald være ganske urigtigt, hvis man vilde identificere Våbenets Indehavere med *de* Lukser, der omtales af hin gamle Digter, som har givet sin beske, men ikke helt urigtige Livsvisdom Udtryk i dette Epigram:

»At stole på en Ven blandt denne Verdens Lukser
er: som med Blomsterstilk at binde sine Bukser!«

»Christence Krag's Våbenbog« er blevet kopieret i et Håndskrift (Ny kgl. Saml. 4to 1281), hvis Vabentegninger dog er darligere udførte end Originalens, ligesom Kopien ikke medtager alle Originalens Våben og også udelader en stor Del af dennes Tekst. Særlig kan det nævnes, at Kopien ikke afskriver en eneste af de mange Tilføjelser, som Otte Krag har gjort i Forlægget. Men hvis man vil antage, at disse Tilføjelser først har fundet Sted, efter at Otte Krag's Fader Niels Krag var død i 1650, er det ikke sa mærkeligt, at de ikke genfindes i Kopien. Thi i denne har, som anden Steds anført¹⁾, Slægtbogs-Forfatterinden Sophie Below senere gjort en Del Bemærkninger; og da hun også døde i 1650 (om end ganske vist c. 2 Måneder efter Niels Krag)²⁾, kan man sikkert rolig gå ud fra, at Kopiens egentlige Tilblivelse falder i Niels Krag's Levetid.

Også et andet Håndskrift har, så vidt man kan se, i alt Fald delvis haft »Christence Krag's Våbenbog« som Kilde, nemlig en Våbenbog, der nu findes i Thottske Saml. 4to 1891. Det gælder dog ikke for Begyndelsen af dette Håndskrift; men fra dets Nr. 51 til 204 følger dets Våben i ganske samme Orden som i »Christence Krag's Våbenbog« Bl. 3 a—208 a (når undtages ét enkelt Sted, hvor 2 Våben er ombyttede³⁾); og også de derefter følgende Dele af de 2 Håndskrifter viser Slægtskab med hinanden. Men ganske vist udelader også det Thottske Håndskrift mange af Forbilledets Våbenafbildninger, ligesom det helt forbigår dets egentlige Tekst og kun medtager Våbenenes Underskrifter. Og det viser ingen pinlig Overensstemmelse med sit Forlæg: Farverne er ofte afvigende de 2 Steder, og også selve Tegningen af Våbnene frembyder jævnlig Forskelligheder. Der synes dog ingen Grund at være til derfor at tænke sig, at »Christence Krag's Våbenbog« ikke skulde være den direkte Kilde for det Thottske Håndskrift; enkelte Læsefejl i dette sidste finder nemlig en naturlig Forklaring i, at de pågældende Ord er utydelig skrevne hos »Christence Krag«⁴⁾. Og i alt Fald er det givet, at det nylig nævnte Håndskrift Ny kgl. Saml. 4to 1281 ikke kan være Kilden for Thottske Saml. 4to 1891.

¹⁾ Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 28.

²⁾ Anf. St. S. 25.

³⁾ »Christence Krag« Bl. 119 a og 120 a sammenlignet med Thottske Saml. 4to 1891 Nr. 141 og 140.

⁴⁾ Man sammenligne saledes Læsefejl i Thottske Saml. 4to 1891 Nr. 208 og 218 med Teksten hos »Christence Krag«, henholdsvis Bl. 258 a og 249 a.

III.

**„Frøken Krag“s genealogisk-heraldiske Værk
på Stensballegaard.**

I Arkivet på Stensballegaard opbevaredes i 1826 et »genealogisk-heraldisk Værk, som er forfattet af en Frøken Krag«. Desværre har Arbejdet i alt Fald i de senere År ikke mere været til Stede på Gården¹⁾; og om det kan være blevet overført til en af de Hovedgårde, der i den siden 1826 forløbne Tid har haft Ejer fælles med Stensballegaard (Sæbygaard i Jylland, Frijsenborg), vides ikke. Værket er derfor for Tiden kun Offentligheden bekendt gennem et Uddrag, som nu opbevares i Rigsarkivet²⁾, og som i Året 1826 er foretaget af en »F. Arenstorff«; det er fra dette Uddrag, at den ovenfor anførte Betegnelse af Værkets Art og af dets Forfatter skriver sig. Uddraget er meget udførligt (det fylder over 100 store og tæt skrevne Foliosider), og det gør Indtryk af at være affattet med megen Interesse for Sagen; alene den Hurtighed, hvormed det er udført, må forbavse, hvis da de på Uddragets Titelblad og ved dets Slutning anførte Datoer (henholdsvis 21. og 29. Juli 1826) betegner Dagene for Begyndelsen og Afslutningen af Arenstorffs Arbejde. På den anden Side er det jo muligt, at en sådan Hurtighed kan have været til Skade for Arbejdets Nøjagtighed; og i ethvert Fald betegner det sig selv som et Uddrag, så at man ikke véd, hvor meget Uddragets Affatter har udeladt af sit Forlæg, og omvendt heller ikke, hvor meget han kan have tilsat af sit eget. At der skulde være sket stor Skade i den sidste Henseende, har man dog ikke Indtryk af; kun er det klart, at når Uddraget i Stedet for at give Tegninger af Våbnene meget ofte henviser til de Numre, som Vabenaftbildningerne i det gamle Adelsleksikon har, må det her dreje sig om noget, der hidrører fra Uddragets Affatter og ikke fra hans Forlæg.

Hvis man vil gennemgå Arenstorffs Arbejde nærmere for at fa Oplysning om, hvem den »Frøken Krag« har været, der betegnes som Forfatter af Kilden til det, giver en sådan Gennemgang ingen direkte Oplysning; og dette var vel heller ikke at vente, da Uddragets Affatter, dersom han havde truffet et bestemt Forfatternavn, næppe vilde have undladt at give tydelig Besked herom på sit Titelblad eller på et andet fremtrædende Sted. Derimod giver en Gennembladning af Uddraget indirekte et ganske mærkeligt Resultat. Noget af det, der først falder i Øjnene selv ved en flygtig

¹⁾ Ifølge velvillig Meddelelse til Arkivar Fr. J. West fra Gårdens i 1926 afdøde Ejer, Hofjægermester Greve F. Krag-Juel-Vind-Frijs til Halsted Kloster, på hvilken sidste Ejendom Bogen heller ikke findes.

²⁾ RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 65 A.

Gennemgang af det, er, at medens det opfører et overordentlig stort Antal Slægter, hvis Navne begynder med Bogstaverne A—T, har det slet ingen, hvis Navne begynder med U eller V, og Uddragets Affatter gør selv opmærksom herpå ved følgende Bemærkning: »Om Familierne paa W. U. findes ingen skrevne heraldiske el. genealogiske Efterretninger¹⁾. Imidlertid findes der, som allerede ovenfor²⁾ berørt, på det kongelige Bibliotek i Thottske Saml. Fol. 1107 en Kombination af en Våben- og Slægtbog, der sa at sige helt igennem er skreven med Bogsamleren Jørgen Seefeldt Christophersøns egen Hånd og netop kun omfatter Familier, hvis Navne begynder med Bogstaverne U og V. Man vil da uvilkårlig tænke sig Muligheden af, at dette Håndskrift og Arenstorffs Kilde oprindeligt har hørt sammen; og anstiller man med denne Mulighed for Øje en nærmere Sammenligning mellem det bevarede Uddrag og det Thottske Håndskrift, viser der sig et meget nært indbyrdes Slægtskab. Ikke blot er det Skema, hvorefter de 2 Håndskrifter meddeler de korte historiske Oplysninger, som de giver om de enkelte Personer, meget ofte det samme på begge Steder, nemlig f. Eks. »Anno 1509 D. Lawe Urne legatus regis ad imperatorem« i Jørgen-Seefeldt-Håndskriftet³⁾ og »1358 Bente el. Bendix Alefeldt paa Hinds-gavl i Fyen« i Uddraget af »Frøken Krag«s Arbejde⁴⁾. Men også de samme Kilder finder man påberåbt begge Steder, således Otte Krag's Bog eller Ottens Bog⁵⁾; endvidere: Jacob Ulfeldts Aner, som Oluf Brockenhus lånte mig⁶⁾; Peder Grubbe til Valbygaard hans Aner, som Jomfru Anne Grubbe lånte mig⁷⁾; de Våben, Jørgen Rosenkrantz lånte mig⁸⁾; Bertel Knudssøn (Aquilonius) og hans Prodrumus nobilitatis Danicæ⁹⁾; Fru Anne Krabbe (undertiden med Til-

1) RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 65 A Bl. 55 a.

2) S. 15.

3) Thottske Saml. Fol. 1107 (citeres i de følgende Noter for Kortheds Skyld: Thott) Bl. 6 b.

4) RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 65 A (citeres i de følgende Noter for Kortheds Skyld: »Frøken Krag«) Bl. 1 b.

5) Se her ovfr. S. 15 f.

6) Thott Bl. 6 b; »Frøken Krag« Bl. 2 b, 6 a, 18 a.

7) Thott Bl. 19 a, 26 a, osv.; »Frøken Krag« Bl. 2 b, 9 b osv.

8) Thott Bl. 13 b, 30 a osv.; »Frøken Krag« Bl. 3 a, b osv.

9) Thott Bl. 6 a, 8 a osv.; »Frøken Krag« Bl. 13 a, 37 a osv. — Jfr. om dette Bertel Knudssøns Arbejde det gamle Adelsleksikon I S. XXIV og Behrend, Katalog ov. det kgl. Biblioteks Haandskr. vedr. dansk Personalhist. (II) S. 43, 76. Foruden de af Behrend på de anførte Steder opregnede Håndskrifter er også Thottske Saml. 4to 1875 en (ganske vist ufuldstændig) Tekst af Bertel Knudssøns Arbejde; den har (omtrent i 1650'erne) fået nogle Tilføjelser i Margenen med en anden Hånd — Tilføjelser, der synes gjorte i Skane og øjensynlig for en stor Del er mente som humoristiske, men rigtignok af og til gør et for Nutidsøren plumt Indtryk. — Det hos Behrend (II) S. 43 nævnte Håndskrift af Bertel Knudssøns Arbejde: Thottske Saml. 8vo 525

føjelsen: i den Bog, Fru Marie Ulfeldt (til Basnæs) lånte mig¹); Lave Becks (Våben)bog²); de Våben, som findes i Helliggejst Kirke i Århus³); og Siebmachers Våbenbog⁴). Hertil kommer, at Peder Resen et Sted citerer Jørgen Seefeldts *Theatrum nobilitatis Danicæ* som Kilde for nogle (ikke helt kortfattede) Oplysninger, han giver om Slægten Pors⁵); og samtlige disse Oplysninger genfindes (med Undtagelse af et Par Våbentegninger) i Uddraget af »Frøken Krag«s Arbejde⁶).

Der kan da formentlig ikke være Tvivl om, at »Frøken Krag«s genealogisk-heraldiske Værk i alt Fald i alt væsentligt slet ikke er et Arbejde af hende, men af Jørgen Seefeldt Christopherssøn⁷). Og det må derfor i Betragtning af denne sidstes ansete Navn betegnes som særlig uheldigt, at det i ethvert Tilfælde for Tiden ikke er Offentligheden bekendt, hvorvidt selve det Arbejde, som er blevet tillagt »Frøken Krag«, endnu eksisterer, idet man kun kender det i 1826 gjorte Uddrag af det. Der frembyder sig nemlig forskellige Spørgsmål, som i Virkeligheden kun

har en lang Række Tilføjelser skrevne af Præsten Ludvig Pontoppidan († 1706); han har skrevet Handskriftets Bl. 183 a—205 a og meget mere af det, medens Oluf Hermanssøn Nysted († 1740) har skrevet dets Bl. 225 a—227 b. Derimod er det desværre ikke lykkedes at identificere en 3. Hånd i Handskriftet, der har skrevet dets Bl. 206 b—214 a og adskilligt andet deri. Denne Hånd, der er ret lille og fin og ikke gør Indtryk af at være nogen Skriverhånd, forekommer flere Gange i Handskrifter sammen med Ludvig Pontoppidans Hånd, således i RA. Gen.-her. Selsk., Gener. 4to 56 (der er endnu en ufuldstændig Tekst af Bertel Knudssøns Arbejde, forsynet med nogle egenhændige Tilføjelser af Ludvig Pontoppidan) og i Thottske Saml. Fol. 1073 (i nogle bagfra i dette Bind indførte, med Bogstavet A begyndende Familier).

¹) Thott Bl. 18 a, 68 a osv.; »Frøken Krag« Bl. 10 b, 50 b osv.

²) Thott Bl. 41 a; »Frøken Krag« Bl. 28 b, 35 b.

³) Thott Bl. 32 a, 61 a; »Frøken Krag« Bl. 14 b, 15 a.

⁴) Thott Bl. 8 a, 16 a osv.; »Frøken Krag« Bl. 1 b, 5 a osv.

⁵) Resen, *Descriptio Samsoæ* (Hafniæ 1675) S. 58 f.

⁶) Bl. 42 a.

⁷) Som nylig nævnt, har Resen kendt Jørgen Seefeldts Arbejde (jfr. også Saml. til jydsk Hist. III. 275). Og det kan da ikke undre, at de Afskrifter af Resens nu tabte »Danske adelige Familiers Historie«, der findes i Gl. kgl. Saml. Fol. 1086 og (kun for Bogstaverne A—P) i Thottske Saml. Fol. 1071, viser, at Jørgen Seefeldts Arbejde har været en Hovedkilde for Resen, selv om han ikke nævner det; man sammenligne f. Eks. Oplysningerne om Familier som Flemming, Glug, Graabo, Hiuling, Kall, Lowenbalck, Molticke, Stalder, Tinhuus, Urne, Vase og Vildgrim på den ene Side hos Resen og på den anden Side hos »Frøken Krag« og i Thottske Saml. Fol. 1107. (Det nævnte, nu tabte Resen'ske Arbejde har, at dømme efter den Måde, hvorpå det betegnes på Titelbladet til Ny kgl. Saml. 4to 1282, sjensynlig været et, der i »Petri Johannis Resenii bibliotheca regie academiae Hafniensi donata« (Hafniæ 1685) S. 133 (under Capsa VI. Ord. III. in Quarto) opføres som: Nr. 19—21 *Insignia & Genealogia Nobilium Daniæ & Norvegiæ pars I—III.*)

vilde kunne besvares med fuld Sikkerhed, hvis man kendte Kilden for Uddraget af 1826.

Det første af de Spørgsmål, som man i denne Sammenhæng vil stille, er, hvorvidt Kilden for Arenstorffs Uddrag har været Jørgen Seefeldts originale Arbejde eller en efter dette foretagen Afskrift. Hertil må siges, at det vides, at Jørgen Seefeldts originale Arbejde (dog vel næppe Bogstaverne U og V) efter hans Død kom i Gehejmeråd Erik Krag's Besiddelse¹⁾ og, efter at denne var død 1672, i 1751 opbevarede hos hans Søn Baron Frederik Krag's Enke på Stensballegaard²⁾; og da Værket var så omfattende, at det fyldte et Ris Papir³⁾ eller over et Ris Papir⁴⁾, synes det lidet troligt, at nogen skulde have gjort sig den Ulejlighed at tage eller lade tage en Afskrift af så voluminøst et Arbejde, hvis Originalen og Afskriften dog blev opbevaret på samme Sted.

Men selv om der således formentlig er mest Sandsynlighed for, at det er Jørgen Seefeldts originale Arbejde, der har været den direkte Kilde for Uddraget af 1826, udelukker dette jo ikke, at denne Original i Tidens Løb kunde have fået en hel Del Tilføjelser af andre, således som Tilfældet har været med så mange lignende Arbejder. Uddraget af 1826 slutter med 2 Sider, der bærer Overskriften »Baron Frederich Kraghs 16 Ahner«, hvorefter der følger Oplysninger om 60 forskellige Personers Slægtskab med denne Mand; og at disse Sider ikke kan være skrevne af Jørgen Seefeldt, turde være ganske indlysende. Den sidste døde 1662, og Frederik Krag var født 1655 og blev Baron 1684; selv om man vilde mene, at Betegnelsen Baron i Overskriften kunde være en senere Tilføjelse, er det lidet rimeligt, at Jørgen Seefeldt skulde have næret nogen større Interesse for et så lille Barns Aner, tilmed da han ikke var nær beslægtet med det. Dette Afsnit af Uddraget er altså efter al Sandsynlighed yngre end Jørgen Seefeldts Tid; men på den anden Side fremtræder det som så løst knyttet til Resten af Uddraget, at det ikke synes udelukket, at disse 2 forskellige Bestanddele har haft hver sin Kilde og slet ikke har været forenede i det Arbejde, der har været Kilden for Uddragets Oplysninger om Familierne fra A til T. Og bortset fra dette Slutningsafsnit om Frederik Krag's Aner er der meget lidt i Uddraget, som man med Nødvendighed må henføre til Tiden efter Jørgen Seefeldts Død. Der findes ganske vist sådanne enkelte Steder, som når der nævnes Årstallene 1676, 1685

¹⁾ Suhms Saml. II. 2. H. S. 187.

²⁾ Nyt hist. Tidsskr. VI. 244 (de dér benyttede Steder af Klevenfeldts Samlinger findes i hans Stamtavler, Seefeldt, Note ø, og i hans Afskrifter i Folio, Seefeldt).

³⁾ Suhms Saml., anf. St.

⁴⁾ Nyt hist. Tidsskr. VI. 244.

og 1688¹⁾); men det fremtræder i den Grad som en Sjældenhed, at man på Forhånd vilde være tilbøjelig til at henregne det til den Art Tilføjelser, der jævnlig er gjorte af yngre Benytttere i ældre Slægtebogs-Forfatteres originale Arbejde. Men i det her foreliggende Tilfælde kommer denne Forklaring unægtelig i Strid med, at Arenstorff på Titelbladet til sit Uddrag angiver, at der i hans Kilde under Våbenafbildningerne stod »Notitser om Vaabnet og de genealogiske Efterretninger, alle skrevne med samme Hånd«. Man må dog formentlig fremfor at gå ud fra, at Arenstorffs Kilde alligevel ikke har været Jørgen Seefeldts Autograf, snarere regne med, at den nævnte Notits på Titelbladet er ukorrekt; måske har Arenstorff, da han skrev den, ikke givet sig Tid til at gå sin Kilde helt igennem, eller måske har de Tilføjelser, der har været Tale om, været så lidet fremtrædende, at han har overset dem.

Det er altså også m. H. t. Besvarelsen af disse Spørgsmål uheldigt, at Uddragets Kilde ikke vides at være bevaret. På den anden Side er Uddraget jo, bortset fra de manglende Våbenafbildninger, af et betydeligt Omfang, og på ét Sted, hvor man kan kontrollere det ved Hjælp af Resens Benyttelse af dets Kilde²⁾, meddeler det lige så meget som Resen; omvendt indeholder det ikke meget, som ikke kan være skrevet af den, der efter det her påviste må antages at være Forfatteren af Uddragets Kilde. Så længe denne Kilde er ukendt, kan det da antages, at en og anden, der ikke vilde interessere sig for en ubestemt »Frøken Krag«s Arbejde, vil få større Lyst til at gøre sig bekendt med Uddraget, når han hører, at dets Kilde hidrører fra Jørgen Seefeldt.

Men når det altså kan godtgøres, at Arenstorffs Kilde er et Arbejde af Jørgen Seefeldt, viser det sig, at der også anden Steds findes et Uddrag af dette Jørgen Seefeldts Arbejde. Det anonyme Håndskrift Ny kgl. Saml. 4to 1283, der er skrevet med en Hånd vel fra c. 1700, indeholder en Række Pennetegninger af adelige Våben for Familier, hvis Navne begynder med Bogstaverne D, E, F og G, og meddeler personalhistoriske Oplysninger om mange enkelte Medlemmer af disse Familier. Slægternes Rækkefølge er i Håndskriftet nøjagtig den samme (indenfor det enkelte Bogstav ikke alfabetiske), som findes i Arenstorffs Uddrag, bortset fra, at Håndskriftet i Ny kgl. Saml. medtager adskillige Familier, som er forbigåede af Arenstorff. Og også Teksten viser god Overensstemmelse mellem de 2 Håndskrifter, når man husker på, at de begge er at betragte som Uddrag, så at de hvert for sig kan meddele noget, som mangler i det andet. Ny kgl. Saml. 4to 1283 er altså også et Uddrag af Jørgen Seefeldts Arbejde; Håndskriftet har det Fortrin fremfor

¹⁾ Bl. 11 b, 20 a.

²⁾ Ovfr. S. 22.

Arenstorffs Uddrag, at det giver Våbentegninger, men disse er dog ikke farvelagte og er i det hele ret skitse-mæssige; og på den anden Side omfatter Håndskriftet i Ny kgl. Saml. jo i Modsætning til Arenstorffs Uddrag kun en ringe Del af Alfabetets Bogstaver¹⁾.

Det kan tilføjes, at der på det kongelige Bibliotek findes et Håndskrift (Thottske Saml. 4to 1890), der på det første Blad er betegnet: »Ex autographo B. Georgii Seefeldii exscriptum J. W. 1717«²⁾. Håndskriftet indeholder Notater om Familier, hvis Navne begynder med Bogstaverne K—W, og det viser nært Slægtskab med de 2 ovenfor nævnte Jørgen-Seefeldt-Arbejder, bade Thottske Saml. Fol. 1107 og det Arbejde, som er tilskrevet »Frøken Krag«; men det viser også Afgivelser fra disse 2 Håndskrifter. Man kan mene, at en virkelig Sammenligning ikke med Udbytte lader sig anstille mellem Håndskriftet fra 1717 og Uddraget af »Frøken Krag«s Arbejde, netop fordi dette sidste kun er kendt i Uddrag. Men også mellem de 2 Thottske Håndskrifter (4to 1890 og Fol. 1107) er der for adskillige af de Familiers Vedkommende, der forekommer begge Steder³⁾, så store Forskelligheder, at Kvart-Håndskriftet ikke kan være afskrevet efter Folio-Håndskriftet (ganske bortset fra, at Familierne på de 2 Steder ikke står i samme Orden). Thottske Saml. 4to 1890 må altså have haft en anden Kilde; og da det omtales, at »en Part« af et adelshistorisk Værk af Jørgen Seefeldt senere var i Kongens Bibliotek⁴⁾, kan man jo have Lov at tænke sig, at Kilden til det Thottske Kvart-Håndskrift må søges dér. Men da der intet vides at være bevaret af dette af Kongen ejede Arbejde, kan en sådan Antagelse ikke blive andet end en Hypotese.

1) Det kan nævnes, at Teksten til nogle på Kvartblade tegnede farvelagte Våben, der findes indlagte i RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 33 B Nr. 77, også viser nært Slægtskab med Jørgen Seefeldts Arbejde, således som det fremtræder i det bevarede Uddrag. Men at der i den nævnte Teksts Kilde må være gjort Tilføjelser efter Jørgen Seefeldts Tid, fremgår af, at Teksten under Bille nævner »en gammel Vaabenbog, som Doctor Brinck« (o: Pouch) »i Ribe laante mig 1667«.

2) Jfr. Behrend, Katalog ov. det kgl. Biblioteks Haandskr. vedr. dansk Personalhist. (II) S. 45.

3) Se således Ugerup, Ulfstand, Urne, Valkendorf (Henning og Erik) og Viffert.

4) Nyt hist. Tidsskr. VI. 244 (efter RA. Klevenfeldts Afskr. i Fol., Seefeldt).

IV.

Anne Krabbes Slægtebøger og Våbenbøger.

Nedenfor skal meddeles nogle Bemærkninger om den lærde Adelsdame Anne Krabbes Slægtebogs- og Våbenbogs-Arbejder. Hun var født 1552 og døde 1618, var Datter af Erik Krabbe til Bustrup og ægtede 1588 Jacob Bjørn til Stenalt, efter hvem hun blev Enke 1596¹⁾.

Den ældste bevarede af Anne Krabbes egentlige Slægtebogs-Tekster er en, der findes i *Uldaliske Saml. Fol. 200*²⁾ og må henføres til År 1599, idet Håndskriftet både har dette Årstal indtrykt på den forreste Bindplades Yderside og tillige langt henne i sin Tekst³⁾ har en Angivelse om, at Søstrene Sophie og Eline Krabbe⁴⁾ »er endnu jomffruer aar 1599«. Håndskriftet er for den væsentligste Del skrevet med en Skrивerhånd; men at det hidrører fra Anne Krabbe, fremgår af, at det på Bindets Forside har indpresset Bogstaverne *A K S I B* (∴ Anne Krabbe salig Jacob Bjørns)⁵⁾, og af, at hendes Hånd⁶⁾ ikke så helt sjældent har gjort forskellige Tilføjelser i det, der dog i Regelen er ret kortfattede⁷⁾. Senere er Håndskriftet kommet i en Stygge Høegs Besiddelse (hvis Søster var gift med en Broder til Anne Krabbe, og hvis Datter Jytte Høeg blev gift med den tidligere omtalte Niels Krag og Moder til Otte Krag); at Stygge Høeg har ejet det, fremgår af en Notits på Bindets Inderside, hvori Anne Krabbes Brodersøn Erik Krabbe⁸⁾ 1624 erklærer, at han har lånt Håndskriftet af Stygge Høeg. Håndskriftet har fået en Del Tilføjelser foruden Anne Krabbes; nogle af disse⁹⁾

¹⁾ Hun har for ikke længe siden været Genstand for en ret udførlig Biografi (af Rasmus H. Knudsen i *Frå Randers Amt 1926 S. 5—60*), hvor der imidlertid ikke tales meget om hendes Slægtebogs- og Våbenbogs-Arbejder (se dog anf. St. S. 32—35).

²⁾ Jfr. om dette Håndskrift *Personahist. Tidsskr. 7. R. IV. 6.*

³⁾ Bl. 71 a (jeg citerer den nyere Foliering med Blyant og ikke den gamle, med Blåk foretagne Nummerering af Arkene).

⁴⁾ De var Døtre af Niels Krabbe og Berete Skave, men er forbigåede på Krabbe-Stamtavlen i *Danm. Adels Aarbog 1928 II. 21*, jfr. 17.

⁵⁾ Jfr. herom det i Note 2 anførte Sted.

⁶⁾ Denne findes med Navns Underskrift på Titelbladet til *RA. Genher. Selsk., Gener. 4to 20*, således som angivet på det i Note 2 anførte Sted; men en betydelig større Prøve af Hånden forekommer i *RA. Danske Kanc. Ark., Erik Krabbes Lovarbejder II. 1*. Det er en Fejltagelse, at det i *Frå Randers Amt 1926 S. 17* meddelte Faksimile (der er hentet fra *Thottske Saml. Fol. 797 Bl. 190 b*) skulde gengive Anne Krabbes egen Håndskrift.

⁷⁾ Bl. 3 a, 5 a, 8 b, 12 a, 22 b, 24 a, 25 a, b, 26 a, 27 b, 44 b, 47 a, 51 a, 52 b.

⁸⁾ Se om ham *Dansk biograf. Lexikon IX. 385 f.* og *Danm. Adels Aarbog 1928 II. 20*. Hans Portræt findes i sidstnævnte Arbejde.

⁹⁾ Bl. 7 a, 14 a, 24 a, 27 a, 33 a, 54 b, 65 a, 67 b.

viser sig at hidrøre fra Stygge Høeg selv¹⁾, og andre fra den nævnte Erik Krabbe²⁾; og da den sidste et Sted anfører Året 1633³⁾, kunde det se ud til, at han har beholdt Håndskriftet så længe, at det er blevet hans Ejendom⁴⁾.

En anden Redaktion af Anne Krabbes Slægtbogs-Tekst findes i Ny kgl. Saml. Fol. 771 f, hvor den udgør Bl. 78 a—118 b. Dette Håndskrift, om hvilket nærværende Meddeler tidligere har givet nogle Oplysninger⁵⁾, indeholder foruden Anne-Krabbe-Teksten dels en Slægtbog, der angiver sig som affattet af Maren Bille, Enke efter Laurids Skram (Fasti), og er fortsat af et af dette Ægtepars Børn, og dels en hel Række Personers Aner. Hvad den i Håndskriftet meddelte Anne-Krabbe-Tekst angår, stemmer den ganske godt med Teksten i Ulldallske Saml. Fol. 200, men viser sig dog at være lidt yngre. Den udtaler saledes, at Eline og Sophie Krabbe endnu er Jomfruer Aar 1602⁶⁾ (medens den Ulldallske Tekst, som nylig nævnt, på det tilsvarende Sted har Året 1599); og den giver også andre Oplysninger, hvoraf det fremgår, at den i alt Fald tidligst kunde være fra 1601⁷⁾. Den har i sin Tekst medtaget de Tilføjelser, som Anne Krabbe egenhændig har gjort i det Ulldallske Håndskrift; derimod har den ikke de Tilføjelser i dette sidste, der hidrører fra Stygge Høeg, og (på Grund af sin Tilblivelsestid) selvfølgelig endnu mindre dem, som der hidrører fra Erik Krabbe. Overhovedet har Anne-Krabbe-Teksten i Ny kgl. Saml. Fol. 771 f ingen senere Tilføjelser med andre Hænder, når undtages, at den undertiden i Margenen har vedkommende Slægts eller Persons Navn tilskrevet med Samleren Jens Rosenkrantz's Hånd⁸⁾.

Der findes endnu en Anne-Krabbe-Tekst, som er gået gennem den samme Jens Rosenkrantz's Hænder, nemlig en i Ny kgl.

¹⁾ Hans Hånd findes i RA. Kongens Arkiv C 6 b, Danmark 1587 Juli 24.

²⁾ Saledes Bl. 10 b, 20 a, 21 a, b, 26 a.

³⁾ Bl. 30 a.

⁴⁾ Erik Krabbes Hand forekommer ligeledes i nogle Tilføjelser til den Lisbet-Bryske-Tekst, der findes i Ny kgl. Saml. Fol. 771 (Bl. 90 II b, 91 a, 92 b; bl. a. om Erik Krabbes egne Børn).

⁵⁾ Personallhist. Tidsskr. 7. R. IV. 3, 10, 26.

⁶⁾ Ny kgl. Saml. Fol. 771 f Bl. 118 a.

⁷⁾ Den nævner Bl. 115 a den lærde Holger Rosenkrantz's 2 ældste Børn, men ikke flere (jfr. Danm. Adels Aarvog 1910 S. 397), og nævner Bl. 116 a Albret Christenssøn Skeels Giftermål (der fandt Sted 1601; Danm. Adels Aarvog 1901 S. 416).

⁸⁾ Om denne Mand († 1695) se Dansk biograf. Lexikon XIV. 250; om hans Samlinger se Festskrift til Kristian Erslev fra danske Historikere S. 335—38.

S a m l. F o l. 7 8 5¹⁾). Også dette Håndskrift indeholder mere end, hvad der hidrører fra Anne Krabbe; bl. a. begynder det med forskelligt vedrørende Familien Gøye, der efter Jens Rosenkrantz's Angivelse²⁾ er »skr. aff en legebog, fru Ane RCrantz, Albreth Giøes, skreff met egen hand anno 1553«. Desværre er det kun i en yngre Afskrift (fra det 17. Århundredes 2. Halvdel), at også Håndskriftets Anne-Krabbe-Tekst, der begynder på dets Blad 13 a, foreligger, og det vilde have været af betydelig Interesse at kende vor Teksts Forlæg. Det viser sig nemlig, at denne Tekst står på et ikke så lidt yngre Trin end selv Teksten i Ny kgl. Saml. Fol. 771 f. I Ny kgl. Saml. Fol. 785 omtales jævnlig Begivenheder eller lignende, som angives at være indførte (altså i Håndskriftets Kilde) i Årene 1612³⁾ (engang med den ikke særlig klare nærmere Tidsbestemmelse: »och kaldet Gud hinder paa Boltinggaard nu i fredags 14 dage aar 1612«⁴⁾), 1613⁵⁾ eller 1615⁶⁾); flere Gange forekommer mere personlige Udtalelser såsom gode Ønsker for bestemte Personer eller en Ytring om Gabriel Gyldenstjerne, at han »er endnu w-gifft anno 1613, och formeener jeg, hand giffter sig aldrig«⁷⁾). Da vort Håndskrift er en Afskrift, foreligger der intet Bevis for, hvem Bemærkninger som de citerede skyldes; og ligesom Anne Krabbe mulig har skilt sig ved Håndskriftet Uldallske Saml. Fol. 200, før hun døde, kunde det samme tænkes at have været Tilfældet med Forlægget til Ny kgl. Saml. Fol. 785, så at de anførte Bemærkninger kunde være skrevne af en ny Ejer endnu inden hendes Død. En sådan Antagelse er dog på Forhånd lidet sandsynlig, idet det bevarede Håndskrift indeholder ikke ubetydelige Dele, som ikke er af egentlig Slægtebogskarakter, og hvori hun taler i 1. Person (f. Eks. Oplysninger med Våbentegninger om hendes og hendes Mands Aner⁸⁾); og ligeledes stemmer det godt med hendes Forfatterskab til de lidt senere Bemærkninger, når der blandt de Personer, for hvilke der

¹⁾ Se om dette Håndskrift (foruden Behrend, Katalog ov. det kgl. Biblioteks Haandskr. vedr. dansk Personalhist. (II) S. 47) Lexicon ov. adelige Familier i Danm., Norge og Hertugdømmene I S. XXXII f. (hvor dog ved en højst uheldig Fejltagelse Anne-Krabbe-Teksten er tillagt Vibeke Podebusk som Forfatter), Rørdam, Hist. Kildeskrifter II. 4 f., 9 (hvor Håndskriftets Nummer fejlagtig angives som 787 i Stedet for 785) og Fra Randers Amt 1926 S. 32 f.

²⁾ På Håndskriftets Bl. 1 a (jfr. Festskrift til Kristian Erslev fra danske Historikere S. 337).

³⁾ Bl. 28 b, 30 a.

⁴⁾ Bl. 27 b.

⁵⁾ Bl. 17 a, 33 a.

⁶⁾ Bl. 18 a.

⁷⁾ Bl. 41 a; jfr. Danm. Adels Aarvog 1926 II. 26.

⁸⁾ Håndskriftets Bl. 49 a—50 a, 50 b—54 a.

udtales gode Ønsker, forekommer et Barn af Ejeren af Gesingholm¹⁾, det nuværende Løvenholm, der la ikke langt fra hendes Gård Stenalt. Men afgørende m. H. t. at fastsla, at det er hende, der har forfattet disse senere Bemærkninger, må det formentlig siges at være, når vort Håndskrift betegner den i 1612 fødte Erik Rosenkrantz (Søn af den lærde Holger Rosenkrantz) som »min gudsøn«²⁾; thi den ovennævnte Samler Jens Rosenkrantz, der ikke blot har været i Besiddelse af det bevarede Håndskrift, men også har kendt dettes Forlæg, gengiver et Sted dette Udtryk ved: Fru Anne Krabbes Gudsøn³⁾.

En Grund til, at man kunde nære Tvivl om, hvem de anførte Bemærkninger fra Tiden c. 1612—15 skyldes, er den Omstændighed, at Håndskriftets Forlæg viser sig at være fortsat efter Anne Krabbes Død i 1618. Ny kgl. Saml. Fol. 785 nævner ikke blot samtlige i Løbet af Christian IV.s Ægteskab med Kirstine Munk fødte Børn, også den i 1629 fødte Dorothea Elisabeth⁴⁾; men Håndskriftet omtaler endvidere et Sted et Ægtepar, Sophie Høcken og Erik Lunov, »hvilche endnu, som er aar 1645 effter Christi fødßell, begge lefuere«⁵⁾. Ja vort Håndskrift indeholder en Beretning om Efterkommerne af Jørgen Friis til Krastrup († 1616), og heri anføres Begivenheder helt ned til 1653—54⁶⁾. Men denne Beretning indtager rigtignok en ret selvstændig Stilling i det bevarede Håndskrift, så at man kunde fristes til at tænke sig den Mulighed, at den hidrører fra et andet Forlæg end selve Anne-Krabbe-Teksten, og saledes også her føler Savnet af vort Håndskrifts Kilde.

Noget bestemt kan der ganske vist ikke siges om, hvorvidt Afsnittet om Familien Friis stammer fra et andet Håndskrift; men en nærmere Betragtning gør det dog mindre sandsynligt. Også i den efter dette Afsnit følgende Rest af Håndskriftet taler Anne Krabbe nemlig Gang på Gang i 1. Person⁷⁾, så at i alt Fald det meste at denne Del af Håndskriftet ligeledes må antages oprindelig at skrive sig fra hende. Denne Rest er ganske vist, som alt berørt, delvis af en Karakter, der er noget forskellig fra en egentlig Slægtbog; og netop om de Steder af Slutningen, hvor Håndskriftet atter mest antager Slægtbogs-Præg⁸⁾, vil det vanskelig kunne bevises,

¹⁾ Bl. 37 a.

²⁾ Bl. 17 b; jfr. Danm. Adels Aarbog 1910 S. 405.

³⁾ Se »Sophie Belows Slægtbog« (i Rigsarkivet) S. 90 (hvor Anne Krabbes Mand dog urigtig kaldes Erik Bjørn). Jens Rosenkrantz var tilmed Brodersøn af den nævnte Erik Rosenkrantz, så at han har haft Forudsætninger for også ad anden Vej at vide Besked om Forholdet.

⁴⁾ Håndskriftets Bl. 39 a.

⁵⁾ Sstds. Bl. 20 a; jfr. Danm. Adels Aarbog 1898 S. 239, 1903 S. 259.

⁶⁾ Håndskriftets Bl. 45 b—49 a.

⁷⁾ Bl. 49 a ff.

⁸⁾ Bl. 61 a—65 b, 67 a—70 b.

at de hidrører fra Anne Krabbe. Men i øvrigt finder man i dette Afsnit bl. a. Oplysninger (med Pennetegninger) om hendes Mands og hendes egne Aner¹⁾, Gravskrifter over hendes Mand Jacob Bjørn, over hendes Svigerfader Bjørn Andersson Bjørn og over hendes Fader Erik Krabbe²⁾, en Fortegnelse over, hvilke af hendes Moder Fru Margrethe Reventlows »Forældre« der er begravede i Jordløse Kirke³⁾, og til allersidst: Kopi af en Skrift, som min gode salig Fadersøster Fru Elsebe, Hr. Peder Skrams, har hendes Børn tilskrevet⁴⁾.

Når det ovenfor anførtes, at Anne-Krabbe-Teksten i Ny kgl. Saml. Fol. 785 har været i Jens Rosenkrantz's Hænder, kan dette ses af, at hans Hand forekommer adskillige Gange i Håndskriftet⁵⁾. Et Sted⁶⁾ angiver han udtrykkelig, at Oplysningen om et Bryllup, der fandt Sted 1603, »er schr. met en anden haand i slb.«; han har altså kendt vort Håndskrifts Forlæg, så at man unægtelig fristes til at ønske, at han havde givet flere lignende Oplysninger, selv om de jo ikke kunde have erstattet Tabet af Forlægget. Og det er ikke usandsynligt, at det er ham selv, der har foranlediget, at vort Håndskrift er blevet til. Anden Steds er det omtalt, at Jens Rosenkrantz har udført et stort Arbejde med at supplere »Sophie Belows Slægtbog«⁷⁾; og når man blandt de ældre Arbejder, som han har benyttet dertil, også finder nævnt Anne Krabbes⁸⁾, drejer det sig øjensynlig her netop om det bevarede Håndskrift Ny kgl. Saml. Fol. 785 (eller muligvis om dets tabte Forlæg). Dette fremgår af, at Jens Rosenkrantz i Sophie-Below-Håndskriftet har benyttet det ovenfor nævnte lille Afsnit af Ny kgl. Saml. Fol. 785, som omhandler en Familie Friis, og som han (med en ikke helt korrekt Betegnelse) citerer som Anne Krabbe⁹⁾. Og det er da ikke helt usandsynligt, at han selv har ladet Afskriften foretage, bl. a. for i Ro og Mag at kunne benytte den således fremkomne Tekst til Supplering af Sophie-Below-Håndskriftet¹⁰⁾.

¹⁾ Bl. 49 a—50 a, 50 b—54 a.

²⁾ Bl. 54 a—b, 55 b—56 b.

³⁾ Bl. 57 a—58 a.

⁴⁾ Bl. 76 a—79 a; jfr. om denne (ufuldstændige) Afskrift det ovfr. S. 28 Note 1 citerede Sted af Rørdam, Hist. Kildeskrifter II. 4 f.

⁵⁾ Bl. 38 a, 42 b, 44 a, 67 b, 68 a.

⁶⁾ Bl. 44 a. På samme Side skriver han ud for et Årstal 1599: »da er denne sl. nesten alt schr., siden forbedret«.

⁷⁾ Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 35—37.

⁸⁾ Sstds. S. 36.

⁹⁾ »Sophie Belows Slægtbog« i Rigsarkivet S. 636, sammenholdt med Ny kgl. Saml. Fol. 785 Bl. 45 b—46 a.

¹⁰⁾ I Ny kgl. Saml. Fol. 785 Bl. 42 b henviser han til et bestemt Sidetal i Sophie Belows Slægtbog.

Foruden den Slægtbogs-Tekst af Anne Krabbe, for hvis forskellige Redaktioner der ovenfor er gjort Rede, haves der endnu et personalhistorisk Arbejde af hende, som imidlertid er væsentlig dårligere overleveret, og om hvis Forhold til det ovennævnte Arbejde det derfor er vanskeligt at komme til Klarhed. Denne anden Tekst har foreligget i en af Peder Resen ejet Slægtbog, der brændte med Universitetsbiblioteket i 1728; og han havde givet Håndskriftet, der i 2 af de bevarede Afskrifter betegnes som Codex 31 i Folio¹⁾, en af ham selv egenhændig skreven Indholdsfortegnelse. Men hvor gammelt det af ham ejede Håndskrift har været, vides ikke; og det er øjensynlig ikke hele dets Indhold, der har hidrørt fra Anne Krabbe.

De bevarede Afskrifter, af hvilke der i alt Fald haves 3²⁾, viser dog, at hele den første Del af Teksten stammer fra Anne Krabbe; men Rækkefølgen er her en helt anden end i den ovenfor omtalte Slægtbog. Medens den sidste i sin Begyndelse viser Slægtskab med Sophie Ruds Slægtbog³⁾ og ligesom denne begynder med Familien Flemming, begynder Resens Tekst med Tyge Krabbes Efterkommere, fortsætter derefter med Peder Skrams Hustru Elsebe Krabbes Skrift til hendes Børn og har dernæst forskellige andre af de i den sidste Trediedel af Ny kgl. Saml. Fol. 785 indeholdte Afsnit; først så følger i den Resen'ske Tekst en større sammenhængende Del af den egentlige Slægtbogs-Tekst af Anne Krabbe, der findes i Ny kgl. Saml. Fol. 785⁴⁾. Men man er ikke nået Halvvejen ind i den Resen'ske Tekst⁵⁾, før Overensstemmelsen med Anne Krabbe-Teksten i Ny kgl. Saml. Fol. 785 ophører; og Resten af de Resen'ske Tekster hidrører

¹⁾ Det er da formentlig det Håndskrift, som i »Petri Johannis Resenii bibliotheca regiae academiae Hafniensi donata« (Hafniæ 1685) S. 261 (under Capsa VIII. Ord. I. in Folio) opføres som Nr. »31. En Adelig Sleectebog paa 11. Familier, M.SS.«

²⁾ Næmlig i Ledreborgske Håndskriftsaml. Fol. 423; Ny kgl. Saml. 4to 1275; og RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 74. Det sidste Håndskrift er ikke usandsynlig identisk med et, der anføres i Bibliotheca Rostgardiana S. 540 under Nr. 954 og i Bibliotheca Daneschioldiana S. 432 under Nr. 400, og som (ifølge Bogsamleren Niels Foss's Angivelse i det kongelige Biblioteks Eksemplar af det sidste Katalog) i 1732 købtes af Andreas Hojer; det er da sikkert det samme, der anføres i Bibliotheca Höjeriana (Hafniæ 1740), Libri manuscripti S. 21 under Nr. 106.

³⁾ Jfr. Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 6.

⁴⁾ I det jeg til Jævnførelse med Ny kgl. Saml. Fol. 785 bruger den eneste af de mig bekendte Resen'ske Tekster, der foreligger folieret, nemlig en i RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 74, skal det nævnes, at dette Håndskrifts Bl. 2 a—8 a, 8 a—9 b, 9 b, 9 b—10 a, 10 a—b, 12 b—13 b og 13 b—26 a i det væsentlige svarer til Ny kgl. Saml. Fol. 785, henholdsvis Bl. 72 a—79 a, 57 a—59 b, 60 a—b, 61 a—62 a, 62 b—63 a, 63 b—65 a og 24 b—45 b.

⁵⁾ Næmlig til Bl. 26 a L. 6 f. n. i det i forrige Note nævnte Håndskrift i Gen.-her. Selsk. (hvis Tekst først ender Bl. 63 a).

øjensynlig (i alt Fald i alt væsentligt) fra en helt anden Kilde, nemlig fra en af de Slægtbogs-Tekster, der, som anden Steds¹⁾ omtalt, må anlages at gå tilbage til Lisbet Huitfeldts Slægtbog. Men foruden at der i de Resen'ske Tekster slet ingen Adskillelse findes mellem, hvad der hidrører fra Anne Krabbe og fra de formentlige Lisbet-Huitfeldt-Tekster, vanskeliggøres Oversigten for de sidstes Vedkommende i ikke ringe Grad ved, at Ordenen i disse i de Håndskrifter, hvor de er fuldstændigst bevarede, er en anden end i de Resen'ske Tekster²⁾.

Hvad den Del af Afskrifterne af Resen-Håndskriftet angår, som stammer fra Anne Krabbes egentlige Slægtbogs-Tekst, drejer det sig om en Tekst, der, som alt berørt, står væsentlig nærmere ved Ny kgl. Saml. Fol. 785 end ved Uldallske Saml. Fol. 200 og ved Ny kgl. Saml. Fol. 771 f. Også Resen-Teksterne nævner jævnlig Årstallene 1612 og 1613³⁾. Og ganske vist står de til en vis Grad på et ældre Standpunkt end Ny kgl. Saml. Fol. 785, idet de ikke nævner Christian IV.s Børn med Kirstine Munk, ligesom de heller ikke ses at have benyttet det i Ny kgl. Saml. Fol. 785 til 1653—54 gående Afsnit om en af Familierne Friis. Men at også Resen-Teksterne må være fortsatte efter Anne Krabbes Død, fremgår af, at de nævner en Sophie Gyldenstjerne som død, der først døde 1626 eller 1627⁴⁾.

¹⁾ Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 3—6. Til hvad dér er anført, kan føjes, at der foruden de dér nævnte 3 Tekster (RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 73; Ny kgl. Saml. Fol. 772; Thottske Saml. Fol. 1079) er påtruffet endnu en 4., nemlig Thottske Saml. 4to 1882—83.

²⁾ Af RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 74 svarer Bl. 26 a L. 5 f. n.—43 b L. 5 f. n., 43 b L. 4 f. n.—45 a L. 3 f. n., 45 a L. 2 f. n.—53 a L. 15 f. o. og 53 a L. 16 f. o.—61 b L. 14 f. o. til RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 73, henholdsvis Bl. 137 a—174 b, 176 b—179 a, 193 a—207 b og 179 a—193 a.

³⁾ RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 74 Bl. 15 a, b, 16 b, 18 b, 23 a.

⁴⁾ RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 74 Bl. 22 b; jfr. Danm. Adels Aarbog 1926 II. 26. (Dødsfaldet omtales ikke på det tilsvarende Sted i Ny kgl. Saml. Fol. 785 Bl. 40 b.) — Det kan endnu nævnes, at der i det 18. Århundrede har eksisteret et Håndskrift, der betegnes som »Tabulæ Genealogicæ quarundam præcipuarum & antiqvissimarum Familiarum Nobilitatis Danicæ (af Fru Anne Krabbe, Hr. Jacob Biørns til Steenalt) in folio«. Det solgtes på Frederik Rostgaards Bogauktion i 1726 (Bibliotheca Rostgardiana S. 540 under Nr. 949), formodentlig til Grev Christian Danneskjold-Samsøe. I alt Fald kom det efter dennes Død atter til Auktion i 1732 og blev ved den Lejlighed ifølge Bogsamleren Niels Foss's Angivelse i det kongelige Biblioteks Eksemplar af det pågældende Auktionskatalog (Bibliotheca Daneschioldiana S. 431 under Nr. 396) købt af en Kancellirad Ursin. Denne er identisk med Hans Ursin, som senere blev Præsident i Underadmiralitetstretten og Assessor i Højesteret og døde 1757 (Appelinstansernes Embedetat 1660—1919 S. 30); men da der ikke vides at være noget Katalog bevaret fra en mulig Auktion over hans Bøger, kan Håndskriftets Skæbne ikke forfølges videre. Efter al Sandsynlighed eksisterer det ikke mere; at det skulde være identisk med noget af de endnu bevarede Anne-Krabbe-Håndskrifter, er

Når vi fra Anne Krabbes Slægtebogsarbejder vender os til de Våbenbogsarbejder, som skylder hende deres Tilblivelse, er det ikke meget, der i denne Henseende er bevaret; men adskilligt er øjensynlig gået tabt i Tidens Løb. I Rostgaards Saml. Fol. 26 I citeres således flere Gange en »Anne Krabbes Bog in Fol. dateret 1596 og findis hos Hr. Otto Krabbe«, der døde 1719 og var Søn af Anne Krabbes ovennævnte Brodersøn Erik Krabbe. Bogen må dog have fået Tilføjelser efter 1596, idet den også citeres for et Årstal 1598; den har bl. a. indeholdt både Anne Krabbes Mand Jacob Bjørns 32 Aner og ligeledes hendes egne, og den viser nært Slægtskab med den Fremstilling af hendes Mands og hendes egne Aner, der, som tidligere nævnt, findes i Ny kgl. Saml. Fol. 785¹⁾. På Grund af Otto Krabbes Slægtskab med Anne Krabbe er der en vis Sandsynlighed for, at hans Håndskrift kan være blevet nedarvet i Slægten gennem Årene²⁾. Og i ethvert Fald har det sikkert været et andet Håndskrift, der, som ovenfor omtalt, jævnlig citeres af Jørgen Seefeldt under Betegnelsen Anne Krabbe, undertiden med Tilføjelsen: i den Bog, Fru Marie Ulfeldt lånte mig³⁾. Otto Krabbes Håndskrift har vistnok, så vidt det kan ses, lagt Hovedvægten på Anne Krabbes og hendes Mands Anevåben og i det hele på Oplysninger om Ægteparrets Forfædre. Om det samme har været Tilfældet med det af Jørgen Seefeldt benyttede Arbejde, er uvist; men han taler unægtelig engang om Jacob Bjørns Aner, som Anne Krabbe selv har tegnet med egen Hånd i den pågældende Bog⁴⁾. Dette sidste Håndskrift har altså på Jørgen Seefeldts Tid været ejet af Corfits Ulfeldts Søster Marie Ulfeldt, der var født 1619 og begravedes 1694, efter at hun fra 1647 havde været Enke efter Axel Arenfeldt til Basnæs⁵⁾.

Foruden de nævnte tabte Våbenbogsarbejder, der tilskrives Anne Krabbe, er der imidlertid et andet, som endnu er i alt Fald delvis bevaret. Der er nu 20 Anevåben tilbage af det, og det har på et Tidspunkt, da det sikkert fandtes i en fuldstændigere Skikkelse end nu, på sit første Blad fået følgende Betegnelse: »Dette er

efter dets Titel lidet troligt (der kunde vel i så Fald højst være Tale om Uldallske Saml. Fol. 200). Men nogen Garanti for, at Auktionskatalogernes Angivelse om Anne Krabbes Forfatterskab overhovedet er rigtig, foreligger der jo ganske vist ikke.

1) Jfr. ovfr. S. 30. Til de skitserede Pennetegninger, der findes i Ny kgl. Saml. Fol. 785, forekommer intet tilsvarende i det Rostgaardske Håndskrift.

2) Jfr. Saml. til jydsk Hist. III. 274 og (i modsat Retning) III. 254.

3) Ovfr. S. 21 f. Også det Arbejde af Peder Resen, der så flittig har benyttet Jørgen Seefeldt (ovfr. S. 22 Note 7), citerer som en Følge deraf ofte Anne Krabbe.

4) RA. Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 65 A Bl. 10 b (jfr. Thottske Saml. Fol. 1088 S. 455).

5) Danm. Adels Aarvog 1923 S. 528.

fro Anne Krabe Jackup Byernsens paa Sthenallt hynds 16[!] anner« — en Indholdsangivelse, der formentlig er skreven af den slægtbogsinteresserede Sophie Sehested Clausdatter (Moder til de bekendte Brødre Niels og Jens Juel)¹⁾. Hvem der har malet disse Våben, kan, så vidt vides, ikke oplyses; og hvem der har skrevet den oprindelige Underskrift under Våbnene, er ligeledes tvivlsomt, om end det måske ikke er helt udelukket, at det kan have været Anne Krabbe selv i hendes yngre Dage. Men givet er det i alt Fald, at Anne Krabbe på ikke få af Håndskriftets Blade har gjort egenhændige Bemærkninger, der delvis er af et ret betydeligt Omfang²⁾. Håndskriftet var i Slutningen af det 17. Århundrede kommet i den bekendte Statsmand Baron Jens Juels Besiddelse, vel sagtens gennem hans nysnævnte Moder Sophie Sehested. Men han har øjensynlig ikke delt hendes personalhistoriske Interesser; thi den senere Forfatter af »Nye Heltesange«, Digteren Jørgen Sorterup, der i sin Ungdom var Huslærer for Jens Juels Stifbørn, fortæller, at han selv i 1690 fandt Resterne af Håndskriftet på det øverste Loft i Jens Juels Gård (vel i København), hvor der havde stået en Del Bøger og Papirer, som Tjernerne havde brugt til Indpakkingspapir, så at meget deraf var gået til Grunde³⁾.

Endvidere er der ad anden Vej bevaret nogle løse Våbentegninger, som bærer Påskrifter med Anne Krabbes Hånd. Det drejer sig imidlertid kun om 7 Våben⁴⁾; og hvorvidt de oprindelig er udførte for Anne Krabbe, er vel usikkert. Beretningen om deres Bevaringsmåde lyder lidt besynderlig, idet Frederik Rostgård betegner den Samling, hvortil de hører, som »Vaabener af Thale Ulfstands Bog«, og anden Steds udtales om den pågældende Håndskriftpakke, at alle Våbnene er »udskaarne af en Bog, som Fru Thale Ulstand haver eiet, men nu ikke kunde conserveres paa anden Maade, fordi dend var begyndt at blive for gammel«⁵⁾. Det viser sig da også, at den samme Pakke indeholder et langt større Antal løse Våbentegninger, som har Påskrifter med Tale Ulfstands Hånd⁶⁾; og endvidere haves der et Brudstykke af et Slægtbogs-Håndskrift,

¹⁾ Arbejdet findes i RA. Gen.-her. Selsk., Specialia K 19 d; det omtales i Fra Randers Amt 1926 S. 34—36. Steder, hvor Sophie Sehesteds Hånd kan findes til Sammenligning, er anførte Personalhist. Tidsskr. 7. R. IV. 27; man kan f. Eks. jævnføre hendes Hånd, som den findes i Thottske Saml. 4to 1891 Bl. 62 a.

²⁾ Næmlig på de Blade, der foruden er betegnede med Tallene 3, 5, 13 og 14, og på det sidste Blad.

³⁾ Fra Randers Amt 1926 S. 35.

⁴⁾ Thottske Saml. 4to 1892, Våbnene Nr. 11, 20, 44, 69, 74, 116, 124.

⁵⁾ Thottske Saml. 8vo 526, Oplysningerne om det Håndskrift, som dér betegnes U.

⁶⁾ Thottske Saml. 4to 1892 Nr. 9, 18, 21, 23, 26—29 og mange flere.

som for største Delen er skrevet af Tale Ulfstand¹⁾, og som betegnes som Resterne af det Håndskrift, hvoraf de løse Våben er udskårne²⁾. Det rimeligste er vel da, at de Tegninger, der bærer Påskrifter af Anne Krabbe, er blevet indklæbede i dette Tale Ulfstands Håndskrift³⁾; men hvor mange sådanne Våben der efter at være gået gennem Anne Krabbes Hænder har været i det senere Tale-Ulfstand-Håndskrift, dengang dette var fuldstændigt, lader sig ikke oplyse.

Anne Krabbe har ejet ikke få Håndskrifter, som ikke kan henregnes til Slægtbøger eller Våbenbøger, og på hvis Indhold der her ikke skal gås nærmere ind⁴⁾. Det kan dog nævnes, at der er bevaret et Håndskrift⁵⁾, hvori hendes Fætter Niels Krabbes Enke Berete Skave har ladet male sin Mands og sine egne Anevåben, og som måske senere er kommet i Anne Krabbes Besiddelse. I alt Fald har denne sidste egenhændig gjort nogle Bemærkninger ved flere af Våbenafbildningerne⁶⁾. Og når der bag i Håndskriftet med Skrivers hånd er indført 2 af de Viser, der var digtede i Anledning af hendes Farfar Tyge Krabbes Sejr i Skåne 1510 over den ansete Svensker Åke Hansson Thott⁷⁾, så følger deraf ganske vist ikke, at det er hende, der har ladet Viserne nedskrive i Håndskriftet; men givet er det, at det er hende, der umiddelbart efter Viserne med egen Hånd har givet sin forstæelige Stolthed over Farfarens Bedrift Udtryk i disse malende Ord: »Der skulle aldrig nogen kome till den steffne, hand vor icke beden. Anne Krabbe s. Jakob Børns men egen hand⁸⁾».

1) Kallske Saml. Fol. 127. — Det kan vanskelig antages, at det i dette Håndskrift efter Bl. 41 følgende Blad oprindelig har hørt til det. Bladet indeholder nemlig en Angivelse af Tale Ulfstands Mand Palle Urne, der trods dets medtagne Forfatning må forstås således, at han i 1612 fik denne Bog foræret af sin Moder Tale v. Mehlen (jfr. Danm. Adels Aarvog 1904 S. 471, 472); men på dette Tidspunkt må jo hele den Del af Håndskriftet, der hidrører fra Tale Ulfstand, have været uskrevet.

2) Thottske Saml. 8vo 526, Oplysningerne om det Håndskrift, som dér betegnes »Fragmentum P. W. T. W.«

3) Kallske Saml. Fol. 127 indeholder endnu adskillige sådanne indklæbede Våben (men uden Påskrifter af Anne Krabbe).

4) En Række af dem omtales af Rasmus H. Knudsen i hans Biografi i Fra Randers Amt 1926 S. 5—60. Om den såkaldte »Anne Krabbes Kopibog«, især dog dens Historie efter Anne Krabbes Tid, findes nogle Bemærkninger i Festskrift til Kristian Erslev fra danske Historikere S. 323—25.

5) Ny kgl. Saml. 4to 1280.

6) Håndskriftets første Bl. 20, andet Bl. 25, 29 og 30 og første Bl. 32.

7) Jfr. om denne Digting Svend Grundtvig, Danmarks gamle Folkeviser III. 656—64 og Heise, Fam. Rosenkrantz's Hist. II. 105—9. Sammenlign også Hist. Tidsskr. 5. R. IV. 649—51.

8) De samme Ord er skrevne (men ikke med hendes egen Hånd) i »Anne Krabbes Visehåndskrift« (Kallske Saml. 4to 393) bag den 50. Vise (jfr. Svend Grundtvig, Danmarks gamle Folkeviser III. 664).

Her skal endnu meddeles en Fortegnelse over samtlige ovenfor nævnte Håndskrifter med Angivelse af de Sider, hvor de omtales:

Rigsarkivet:

- Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 33 B Nr. 77: S. 25.
do Gener. Fol. 48 (»Jytte Gyldenstjerne's Våben- og Slægtbog):
S. 2—5.
do Gener. Fol. 65 A: S. 16, 20—25, 33.
do Gener. Fol. 73: S. 32.
do Gener. Fol. 74: S. 31, 32.
do Gener. 4to 20: S. 26.
do Gener. 4to 56: S. 22.
do Specialia K 19 d: S. 33 f.
Sophie Belows Slægtbog: S. 29, 30.

Det kongelige Bibliotek:

- Gl. kgl. Saml. Fol. 1083: S. 5, 7.
do Fol. 1086: S. 22.
Thottske Saml. Fol. 797: S. 26.
do Fol. 1071: S. 22.
do Fol. 1073: S. 22.
do Fol. 1077: S. 18.
do Fol. 1079: S. 32.
do Fol. 1088: S. 33.
do Fol. 1107: S. 15, 21 f., 25.
do 4to 1875: S. 21.
do 4to 1882—83: S. 32.
do 4to 1890: S. 25.
do 4to 1891: S. 19, 34.
do 4to 1892: S. 34 f.
do 8vo 525: S. 21 f.
do 8vo 526: S. 34, 35.
Ny kgl. Saml. Fol. 771: S. 27.
do Fol. 771 f: S. 27, 28, 32.
do Fol. 772: S. 32.
do Fol. 785: S. 27—30, 31, 32, 33.
do 4to 1275: S. 31.
do 4to 1280: S. 35.
do 4to 1281: S. 19.
do 4to 1282: S. 22.
do 4to 1283: S. 24 f.
Uldallske Saml. Fol. 200: S. 26 f., 28, 32, 33.
Kallske Saml. Fol. 124: S. 4, 5.
do Fol. 125: S. 5.
do Fol. 127: S. 16, 18, 35.
do 4to 393: S. 35.
do 4to 519: S. 16.
Ledreborgske Håndskriftsaml. Fol. 423: S. 31.

Universitetsbiblioteket:

- Rostgaardske Saml. Fol. 26 I: S. 33.

Karen Brahes Bibliotek:

- Nr. 57: S. 1.
Nr. 1636: S. 1.

[Biblioteket på Hvodholm:
»Lisbet Bryskes Våbenbog«] S. 1.

[Riksarkivet i Stockholm¹⁾:]
Danska geneal. m. m. 9: S. 1—8.
do 12: S. 8—19.

Landsarkivet i Lund:
Danska geneal. m. m. 2: S. 11.
do 3: S. 11.
do 4: S. 11.
do 6: S. 5.

Universitetsbiblioteket i Lund:
Sophie Brahes Slægtebog: S. 6.

Biblioteket på Ovesholm:
Slægtebog: S. 8.

¹⁾ Efter at hele den ovenstående Artikel var sat, er der blevet sluttet en Overenskomst om Udveksling af forskellige Arkivalier m. m. mellem danske og svenske videnskabelige Institutioner; det er derved bl. a. blevet bestemt, at de 2 her nævnte Håndskrifter Danske geneal. m. m. 9 og 12 skal overgå fra det svenske Rigsarkiv til det danske.
